Huszonharmadik évfolyam. 161-ik szám.

ELŐFIZETÉS
HELYBEN:
Egy évre ..... 24 korona.
Egy hóra ..... 2 korona.
VIDÉKEN:
Egy évre ..... 28 korona.
Egy hóra ..... 2 k. 40 f.
HIRDETÉSEK:
4-hasábos petit sor egyszer 20 fill. minden következőnél 16 fillér.
Nyilttér sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:
Aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 88.
KIADÓHIVATAL:
Aradi Nyomda Részvény-Társaság.
József főherczeg-út 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 161.

Arad, 1908. | FELELŐS SZERKESZTŐ: STAUBER JÓZSEF. | Csütörtök, julius 16.

Mai számunk főbb közleményei:

Vezérczikk: A vashidak.
Az uj végrehajtási törvény és az adókivetés.
Panaszkodik a közönség.
Feleségének gyilkosa.
Zeppelin felszállása elmaradt.
Zendülés készül Bácsmegyében.
Az Eulenburg-pör.
Családirtó iparos.
Megépülnek a vashidak.
A pezsgő-szakértő.
A nyomorult herczeg.
Wekerle és Szterényi az aradi ülésen.
A hivatali titok.
Egy férj rémtette.
Tárca: A kitiltott katekizmus.

A vashidak.

Arad, julius 15.

A kereskedelmi miniszter jóváhagyta a vashidakra vonatkozó közgyülési határozatot. Ezzel elenyészik az utolsó akadály, amely a vashidak czélpözésének utját állotta, s akik arra fogadtak, hogy a vashidak munkáit az idén se kezdik meg, ezt a fogadást most már kétségen kivül elvesztették.

Valljuk meg, az utolsó időben egy kissé tulzott pesszimizmussal nézte a város ezt az ügyet. Ez a pesszimizmus, amelyet a vashidak ügyének évtizedeken át való elhuzódása bizonyos mértékben indokolt, szülte azután azt a felfogást, mintha a kormány vetne gáncsot a vashidak megvalósitása elé. Ebben a hitben azután a város rendkivüli eszközöket, deputációt és egyebeket akart mozgósitani, hogy a kőkemény kormányt megpuhitsa. Erre nem volt szükség. Azzal, hogy a kormány a vashidak első árlejtését megsemmisitette s uj árlejtés megtartására szoritotta a várost, hatvanezer korona megtakaritást szerzett nekünk. Ezzel tehát, ha akadály volt, olyan nehézséget támasztott elébünk, amelyben csak köszönet volt. Komolyabb nehézség merült föl a hid-kölcsön ügyében, amelynél a kormány külön akarta választani a hid- és a körtöltés kölcsönét, ami azt eredményezte volna, hogy a hidvámok csak magának a szorosan vett hidkölcsönnek törlesztésére szolgáltak volna. Azonban a félreértést, amelyben ez a miniszteri határozat gyökerezett, sikerült szintén igen rövid idő alatt, minden zajos akció nélkül eloszlatni, s ma már — épithetünk.

Lehet, hogy ma, a kedvező és döntő fordulat fölött való örömünkben látunk mindent szebb szinben, a mi azelőtt sötétnek és tragikusnak tetszett. Azonban, a minthogy városi ügyeinkben az igazság megitélésében semminő más tekintetek nem zavarnak, azt is el kell ismernünk, hogy az a kormány, a mely alatt Aradnak ez az ősrégi s szinte teljesithetetlen vágya valósággá válik, Aradnak rokonszenvét biztositotta magának. A jövőnek annyi sok terve, biztató reménye s a fejlődésnek oly hatalmas kilátásai kapcsolódnak a vashidak tervéhez, hogy ez idő szerint aligha lehetne Aradnak nagyobb szolgálatot tenni, mint azt, hogy ennek a tervnek megvalósitását a formahibákon, bürokratikus nehézségeken keresztül segitik.

És ezt tekintve a városnak háláját szerezte meg magának Károlyi Gyula gróf főispán, aki a vashidak ügyeinek utolsó s talán nem a legjelentéktelenebb akadályait leküzdötte. Jól esik visszagondolnunk a városi közgyülések egyik nevezetes, hangulattól izzó jelenetére. A mikor az egyik törvényhatósági bizottsági tag azt a nézetét fejezte ki, hogy Aradot a kormány szándékosan mellőzi, a főispán kijelentette, hogy egy percig se maradna olyan törvényhatóság élén, amely lyel szemben a kormány részéről a szándékos mellőzést tapasztalná. Férfiui, önérzetes szó volt ez és a tények mutatnak rá, hogy a főispán ennek érvényt szerzett. O joggal hivatkozhatik arra, hogy a főispáni méltóságot nem kereste és a szolgálatot, a melyet e kormánynak a főispáni tisztségnek elvállalásával tett, azon törvényhatóságok javára kamatoztatja, a melyek élén áll.

A kereskedelmi miniszter határozatával a vashidak ügye egészen a mi kezünkben, Arad városán áll. Most már nem kormány-rokonszenv, nem odafönt való közbenjárás, nem is formai kérdések döntik el a vashidak gyors fölépitését, hanem a magunk lelkiismeretessége, kötelességtudása. Az előzékenység, amelyet a kormány az ügy utolsó fázisai alatt a város iránt tanusitott, a város hatóságait arra kötelezi, hogy a vashidak épitésének ügyét most már a legteljesebb buzgalommal, ügyszeretettel és komolysággal ve-

A kitiltott katekizmus.

Irta: Ádám Éva.

Képek jelennek meg olykor emlékezetemben. El elmosódva, bágyadtan, álomszerűen, poetikusan. Valahol láttam egykor . . .

Valami idegenszerű uj érzés kel a lelkemben, amint messze délre, narancsfák, pálmafák misztikus világa felé nézi tekintetem.

Egy lassu, csöndesen ringó, len-fehér folyó kanyarog s aranysugár borul reá.

A Tiberius. Róma legendás vize. Ott álltam a hidján nem régen s lelkemet lekötötte valami igézet, amint messze tova néztem a fehér folyó fölött. Ude zöld partokon kikötve állanak kicsiny ladikok, mellettük jobbról balról házak sora. S az ujkori Róma gyermeke ott lubickol a ladikok alján melegedő, Tiber vizében.

S én, aki állok fenn a hidon: érzem, hogy szememre fátyol borul. Egy-két könycsepp, amely a messze multnak szól. Annak a Rómának, melynek neve egy világot jelentett egykor, telve ezredévekre szóló dicsőséggel, fényűzéssel, erkölcstelenséggel, művészettel, hanyatlással, elmulással.

Felültem a hid karfájára. Fáradt voltam. De lelkem oda tapadt e képhez. Odalenn halásztak. Közömbös arcu, parasztcsoru halászok.

Annyi édes és szomoru emlék füzi az embarlséget Rómához, hogy utcáin járva, szinte várjuk a csodákat. S mintha fájna látni, hogy azok az emberek odalenn, csak halásznak . . . halásznak.

Föltekintek. Velem szemben egy magas hegytetőn, a nidon alul jobbra, egy hatalmas vár büszke falai nyulnak ég felé. Az angyalvár. Az a vár, mely történelmi időket élt, mely császárokat látott születni, elmulni. Ilyen ókori, hatalmas időkre emlékeztető várat ma már alig találunk.

Az angyalvárban most katonai erősség lakik.

Amott a Tiberius csöndes partjain tul, valamivel beljebb a parttól diadalmas egyszerűségben, csöndes előkelőségében pihen a Vatikán. A két hatalom, mintha Róma feje fölött, a déli ég alatt farkasszemet nézne egymással.

Annyi érzés, annyi emlék rohant meg, hogy lelkem hullámzott attól.

Igen: a Vatikán! Ez az a csöndes birodalom, amely uralja a világot.

Láttam utazókat, akiket a tanulás vágy, az ezerévek emléke, a modern kiváncsiság vitt Rómába. S akik Istent nem ismertek, akiknek szeme talán sohasem nézett áhitattal az ég felé. Nem nézett. Mert ő férfi s annak sokféle reális dolga van, nem ér rá imádkozni. No és mert nem katolikus és „hála Istennek" nem verték a fejébe azt a sok misticismust, melynek kulcsa a hitben, a vallásban, Rómában rejlik!

És amikor vonatunk a megénekelt lampanián végig robogott és amikor az ezeréves kőfalak, romok, vizvezetéki erősségek a csodálatos szinű holdas éjben ránk meredtek és arra intettek, hogy Róma határában vagyunk, különös jelenetet láttam. Sohasem felejtem. Az én okos, de tünetően cinikus lelkű férfi utitársamon szokatlan izgatottság látszott. Mindenkinek feltünt Hol elsápadt, hol kipirult az arca.

Hozzám fordulva igy szólt:

— Tudja, oly idegessé tesz a tudat, hogy ez Róma földje . . . Valami ugy fojtogat . . . nem érez valami elfogódottságot?

Ez a vallás, ez Róma diadala. Napok multak. A lelkünk megtelt a világot uraló eszmékkel, emlékekkel.

Ott pihentünk a Szent Péter templom tornyának erkélyén. És odalenn pihent az örök város. Messze a köd irányában a tengerek. A földi hatalmak. És alattunk egy külön városrész, sárga házak, csodás pálmafák világa: a Vatikán.

Vallásküllönbség nélkül mindenki bizonyos megilletődéssel merengett a nyugvó tájon. A mellettünk álló civilizált néger ép oly elfogódotian bámult szét, mint mi

Az én utitársam mellém állt. Ránéztem. És — könny csillogott a szemében. Megértettem. Nem zavartam banális kérdéssel.

Ő maga szólt, csöndes hangon, mintha önmagához beszélne, mig tekintete a Vatikán utjait követte. Talán e pillanatban lelke is, mert igy szólt:

— Maguk okosak, boldogok. Ez a maguké . . . Ide száll a hitük, ide kapcsolódik a reménységük . . . Kell valami érzékelhető, va

zessék tovább, hogy a modern teknika segitésével a legrövidebb idő alatt készen álljon az alkotás, amely uj erőt, friss vért visz a városnak elapadt, elernyedt forgalmi életébe.

Uj főispán. Budapesti tudósitónk jelenti: A hivatalos lap legközelebbi száma közölni fogja, hogy *Csillag* József árvamegyei főispánt legközelebb saját kérelmére felmentik állásától és helyébe *Bulla* József jelenlegi alispánt nevezik ki. Bulla tagja a néppártnak és kinevezésével a néppárt régi óhaja megy teljesedésbe.

—

A nagyatádi mandátum. Chernel Gyulának főrendiházi taggá való kinevezésével gazdátlanul maradt a nagyatádi kerület mandátuma. Mint Nagyatádról táviratozzák, a képviselőjelöltségre a koalició Talián Endrét, a nagyatádi járás főszolgabiráját kérte fel, aki a jelöltség elfogadására vonatkozólag még nem nyilatkozott.

—

A koaliciós pártok fuziója. A koaliciós pártok fuziójának kérdése most ismét felszinre vetődött. A bécsi *Zeit* *Batthyány* Tivadar grófnak, a függetlenségi párt egyik alelnökének és *Weisz* Juliánnak, az alkotmány-párt egyik számottevő tagjának egy-egy cikkét hozza, akik egyértelmüen a koaliciós pártok egyesülését sürgetik. A fuzió kérdését különben — mint Budapestről irják — a magyar vezető politikusok most erősen tárgyalják. A fuzió létrejöttét e szerint eddigelé az akadályozta meg, hogy a pártok egy része *reakciós és agrárius szinezetet* akar adni az uj egyesülésnek, *Kossuth* és *Andrássy* pedig, akik kezdettől fogva vezetői voltak a tanácskozásoknak, az egyes pártok elveinek épségben tartása mellett *szabadelvü alapon* akarják létrehozni a fuziót. Andrássy és Kossuth nemsokára visszatérnek Budapestre és ekkor ujra megkezdik a fuziós tárgyalásokat, melyek különösen a bank-kérdés kielégitő elintézését és ezután az egységes kormánypárt létesitését célozzák. Valószinünek tartják, hogy az ősz elsőrangu politikai eseménye lesz a koaliciós pártok fuziója.

—

Uj budapesti török főkonzul. Konstantinápolyból táviratozzák: Fuad bey római nagykövetségi tanácsost budapesti török főkonzullá nevezték ki.

Az uj végrehajtási törvény és az adókivetés.

Az aradi kereskedők az adókivető bizottsághoz.

— Az *Aradi Közlöny* tudósitójától. —

Arad, julius 15.

Az aradi adókivető bizottsághoz közös kérvényt adott be ma délelőtt két aradi kereskedelmi egyesület: *az Aradi Kereskedők Köre* és az *Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés aradi kerülete.* A két egyesület azt kéri, hogy az adókivető bizottság a kereskedők adójának megállapitásánál vegye figyelembe azt az előrelátható károsodást, amelylyel az életbeléptetendő *uj végrehajtási törvény* a kereskedőkre járni fog.

A nevezetes kérvény teljes szövege igy szól:

Tekintetes Adókivető Bizottság!

Bár a kereskedelemre nehezedő, köztismert sulyos viszonyok is elegendő alapot adnak a kereskedők érdekképviseleteinek arra, hogy a megadóztatás alá kerülő kereskedőkkel szemben az adókivető hatóságok fokozott jóakaratát és rendkivüli méltányosságát kérjék, — erre különös nyomatékkal utal bennünket egy oly körülmény, a melynek jelentőségéről, előre látható hatásairól a kereskedőknek csak a legutóbbi hetekben, sőt napokban volt alkalmuk tudomást szerezni és tiszta képet alkotni. S ez az oka annak is, hogy a jelen kérelmünkkel csak most kopogtatunk, a mikor az adókivetés munkája már második napja tart.

Az *uj végrehajtási törvényt* értjük a rendkivüli körülmény alatt, a mely néhány hét mulva már életbe lép. A tekintetes adókivetőbizottság előtt kétségtelenül ismeretes, hogy e reform mily következményeket rejt a hitelt nyujtó kereskedelemre nézve, a mely alatt elenyésző kivétellel, egész kereskedelmünket érthetjük. Az uj törvény az által, hogy a jövedelem és vagyonnak az eddiginél jóval nagyobb részét foglalásmentessé teszi, s az adósoknak egyéb kedvezéseket is nyujt, a kereskedők követeléseinek nagy részét *kétessé*, sőt merőben értéktelenné teszi. Még ott is, a hol eddig a hitelezés alapja nem a lefoglalható jövedelem és vagyonrész volt, hanem a bizalom, — ott is félő, hogy az uj törvény által kinált alkalom az adósok egy részét a fizetés megtagadására fogja csábitani, — miután tudomására jutott, hogy adósságát rajta ugy sem lehetne megvenni. Nincs a kereskedelemnek ága, amelyet ne érintene. A hivatalnok vevőkörrel, a kisbirtokosokkal, a néhány szobás lakással biró kis emberekkel összeköttetésben álló kereskedők mindegyike meg fogja érezni a hitelezés ez uj korszakának hatását. És azon intézkedések, a melyeket a törvény az *átmenetre* nézve megállapit, a kereskedő-hitelezőknek biztonságot nem nyujthatnak, mert egyrészt bizonytalan, hogy milyen könyvköveteléseket fognak lejártnak tekinteni, másrészt a kereskedő a saját érdekében sem teheti meg, hogy majdnem valamennyi adósa ellen egy év alatt végrehajtást kérjen.

Tekintetes Adókivető Bizottság! Mi elismerjük, a mit a hivatkozott törvény parlamenti tárgyalása alkalmával az igazságügyminiszter ur s a törvényjavaslat védelmezői állitottak: hogy a novella a *jövőben*, a *jövendő nemzedék* számára a hitelviszonyokat megfogja javitani, szilárdabbá fogja tenni. Azonban azt senki se vitathatja el, hogy az átmenet idejében, a legközelebbi években az *a rázkódtatás erejével ható károk és veszteségek összességét hozza.* A midőn tehát az állam a kereskedőosztályt a jövendő kedvéért ily sulyos, válságos helyzetbe sodorta, akkor a kereskedőknek bizonyára joggal lehet apellálniok a törvény megbizásából működő, az állam és a polgárok érdekeit összeegyeztető adókivető bizottságokra, hogy ezek ezt a válságot — az adóalap megóvása érdekében is — a maguk eszközeivel, a maguk hatáskörében igyekezzenek elviselhetővé tenni s a törvény által okozott veszteségeket az adóteher méltányos megállapitásával kiegyenliteni.

A most megindult adókivetés három esztendőre történik, tehát ép arra az időre, a melyen belül az uj végrehajtási törvény hatásai legjobban lesznek érezhetők. Méltányos tehát, hogy ép ez az adókivetés a föntebb kifejtett körülményekkel alaposan számot vessen és, hogy az átmeneti időre mérsékelni igyekezzék azon kereseti osztály terheit, a melyre az uj reform a legnagyobbb erővel és a legveszedelmesebb kilátásokkal nehezedik.

Mindezeknél fogva, bár kissé elkésetten, azon tiszteletteljes kéréssel fordulunk a tekintetes adókivető bizottsághoz: méltóztassék e kérelmünket haladéktalanul tárgyalás alá venni és az adókivető tárgyalások további folyamatára nézve irányitó elvül kimondani, hogy az uj végrehajtási eljárás előreláthető hatására és következményeire való tekintettel, a kereskedők eddigi adóját nem emeli fel, sőt azokat indokolt esetekben leszállitja.

Az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés aradi kerülete nevében *Tenner* József, alelnök; az Aradi Kereskedők Köre nevében *Hegyi* Albert alelnök, *Faragó* Rezső titkár.

---

lami látható erő, nagyság, hatalom, mely a hitnek hirdetője, a vallásnak fenntartója, őrizője. Mert a vallás szép, jó, de eltörli az élet. Arra is törekednek az emberek. A vallás egyéni dolog. Érzés. Az érzés multandó. Nem épithetünk rá jövendőt, nem ad társadalmi alapot, nem ad kenyeret. Csak a papnak. Más embernek olyan mindegy, hogy van e vallása s melyik az? Az csak egy könyvbe van bejegyezve s többé nem törődünk vele! A modern embernek olyan mindegy a vallás. Régi idők ránk szállott maradványa. El fog multni egészen. És akkor több lesz az emberszeretet, az egyetértés.

Igy beszélt az én utitársam. De láttam nemes arcvonásain, hogy van még mondani valója. Csakugyan volt, mert igy folytatta:

— De maguknak igazuk van. E pillanatban megértettem azt, hogy a vallás, a hit: minden! Annak a jegyében minden könnyü, tiszta, édes . . .

Egy rám néz.ve merőben idegen férfi lelkéből tört ki ez az intim érzés és felkiáltás. Egy idegen vallásu ember ajkán hangzott a vágy: miért nem tanitották egykor őt is igy hinni!

Ott csendült fel az óhajtás a Hit után, a Szentpéter torony erkélyén, a Vatikán tájain.

És ott, a világhirü templom, a világot uraló Vatikán városából, az őskeresztény vértanuk hazájából, a csöndes katakombák otthonából röppen világgá a hir, hogy Róma emberei törvényt hoztak, gyülést tartottak, melyen amellett szavaztak, hogy az iskolákból a vallás tanitást eltörüljék, mivel az nem tantárgy, hanem egyéni felfogás, érzés, magándolog, amibe az iskola nem szól bele, valamint abba sem szól bele, hogy a szülő micsoda ételekkel tartsa otthon gyermekét!!

Az uj időknek oly merész fordulását jelenti e törvény, hogy a modern haladásnak ekkora diadala még nem jelent meg sehol! A könnyelmü lelkek ujjongva kiáltanak fel. Ime: eljön az idő lassanként, mikor minden ostoba korlátoktól menten diadalra jut és élni hagyják az egyéni érzéseket.

Nekem ugy tetszik, még csak a szabad szerelemnek kell törvényesen utat nyitni és teljesen összeomlik egy erkölcsi világ. És belesimul a csöndes Tiber hullámaiba annyi száz évnek kulturája és eljön ismét a régi Róma! Az a Róma, melynek iskoláiban vallást nem tanitottak, melynek ifjai a szabadszerelem rózsavirágos utjait tiporták. Ennek a Rómának, ennek a világnak el kellett multnia. Elrothadt, elkorhadt, megszünt. Mert müvészet és tudás magában nem tarthat fenn egy világot. Erkölcsi tartalom, vallásos költészet, Istent kereső poézis kell ahoz, hogy harmonikus legyen az ember élete.

Ám jól van: reformálják a vallás tanitását. Talán kell is. Életre nevelőbb alapon reformálják, kapcsolják hozzá a szegények látogatását, fölsegélyezését, vegyék bele a jótékonyság gyakorlását, fektessék egészen uj alapokra! De — tanitsák. És a gyermek ismerje meg az Istent ne csak a tudomány vonatkozásaiban, hanem a vallás-költészet poézisében.

Panaszkodik a közönség.

Botrányok a Salacz-parkban.

Veszély az utcákon.

— Az *Aradi Közlöny* tudósitójától. —

Arad, julius 15

Egyik napon kocsi-karambol, másikon autobusz szerencsétlenség, harmadikon vagy inkább mindegyiken kisebb nagyobb kerékpárgázolás; a veszedelmek ilyen variációjában gyönyörködhetnek azok, akiket a kánikulának idején nem választanak el Arad városától száz kilométer távolságok, hanem nyári fürdőzés helyett itt kénytelenek dolgaik után szaladgálni. Mintha minden összeesküdött volna e szegény halandók ellen, ugy jár nyomukban állandóan a veszedelem. Az utcán séta közben vagy még inkább dolgaik végzése közben és — ha ilyenre jut idejük — pihenés közben a városi parkok fái között.

Nem rémlátás ez, amikről itt irunk, hanem a közönség mind hangosabbá váló panaszának leszögezése. Néhány nap óta egyre érkeznek hozzánk a levelek, a közönségnek panaszkodó, oltalmat és védelmet kérő levelei. Ezek közül a levelek közül való az, amelyet mint nagyon figyelemre méltót itt közlünk:

Igen tisztelt Szerkesztőség!

A nyári Arad közönségének egyik legkellemesebb üdülő helye a *Salacs park*. Ez a szép park, mely a városi bérházakban lakó gyermekeknek valóságos menedékhelye a betegségek elől, az utóbbi időkben botrányos jeleneteknek lett szinhelye. A délelőttönkint ott játszó gyermekek, ha csak egy pillanatra is távoznak hozzátartozóiktól, folytonos inzultusoknak vannak kitéve. Az ott bujkáló utcagyerekek, csibészek észrevétlenül *megtámadják még a nagyobb gyerekeket is*, elveszik tőlük játékaikat, esetleg pénzüket is.

A minap három kis gyermek nehány percre a park egyik leglátogatottabb részén felügyelet nélkül maradt. Egyszerre három csibész rájuk támadt és egy hosszu késsel megfenyegetve őket, elvették labdájukat.

Hasonló és még sulyosabb esetek napirenden vannak. Meglesik a gyerekeket, mikor a pékhez akarnak menni és *elveszik pénzüket*. Tegnap egyik aradi orvos kis fiának bottal ugy a lábára vertek, hogy *véres sebek maradtak az ütések nyomán*.

Mindezek a dolgok annál boszantóbbak, mert a főkapitányság *egy rendőr kiküldésével* véget vetheine az ilyen állapoteknak.

Kéri e sorok szives közlését

egy aradi apa.

Hogy ennek a levélnek mennyire igaza van, mindenki megitélheti, aki a parkokban szokott tartózkodni. De igazuk van a hozzánk érkezett többi leveleknek is, melyek főleg a közutak veszedelmei ellen kérnek segitséget. A folytonos karambolok, elgázolások valósággal veszélyeztetik a közbiztonságot. Van uttörvényünk, sőt vannak városi szabályrendeleteink is, melyek megszabják a közlekedési eszközök menet sebességét és pontosan megállapitják, hogy a közlekedési eszközt kezelő miként viselkedjék utcák keresztezésénél, a közlekedés torlódásánál stb.

De ez mind irott malaszt. Sehol a világon annyi kerékpár verseny nincs, mint Aradon. Mert itt minden percben valósággal őrült hajsza tapasztalható a biciklin vágtatók között, akik ellen naponta érkezik panasz a rendőrségre. Az idegrázó száguldást azzal teszik változatossá, hogy néha a járda sima felületéről söprik le az embereket.

Azért tehetik ezt meg, mert nincs aki ennek gátat vessen, vagy ha van, akkor az nem törődik vele. A rendőrség lenne, azt hisszük, erre hivatva. Az ő feladata, hogy a hajtási szabályrendelet szigoru betartását ellenőrizze s ha ezt megteszi, egyszerre megszünik a naponként megismétlődő elgázolás.

A tanács pedig szakitson eddigi szokásával s ne szállitsa le azok büntetését, akiket a kihágási biróság ilyen vétségekért elitél. Ellenkezőleg cselekedjék: emelje fel a maksimumig.

Feleségének gyilkosa.

A végrendelet miatt.

— Az *Aradi Közlöny* tudósitójától. —

Arad, julius 15.

A biharmegyei Kepesd községben a mára virradó éjjel bestiális módon öltö meg nagy beteg feleségét egy ottani vagyonos, tekintélyes gazdaember. A pénz utáni mértéktelen vágyakozás odáig ragadta a férjet, hogy az ágyban fekvő, önmagával tehetetlen asszonyra, mert nem az ő szája ize szerint akart végrendelkezni, pokrócot borított és rájaálva, összetaposta őt. Tegnap délelőtt tizenegyórára belső sérüléseibe bele is halt az asszony, de azt még megmondotta a köréje gyült falusiaknak, hogy a férje öltö meg. Az esetről belényesi tudósitónk telefonjelentése alapján a következőkben számolunk be:

Hermann Mózes, kepesdi gazdaember felesége már hónapok óta betegeskedett és a különben is öreg asszonyon annyira erőt vett a betegség, hogy a családjabeliek semmi reményt nem fűzhettek már a fölépüléséhez. Az asszony tudta ezt és épen ezért végrendelkezni akart. A férj több izben lebeszélte erről, de mintegy öt nappal ezelőtt az asszony határozottan ragaszkodott ahhoz, hogy végrendeletileg gondoskodhassék nőtestvéreiről. A férj ebbe sehogyan sem akart belenyugodni és mikor az asszony vasárnap magához kérette a kepesdi körjegyzőt, bottal zavarta azt ki a házából. A jegyző a csendőrörshöz fordult, de Hermann bezárta az ajtót s a csendőröket sem engedte be a házba. A körjegyző arra gondolva, hogy a férj esetleg másnapra lecsillapul, csakhogy erőszakoskodnia ne kelljen, tegnapra halasztotta a végrendelet elkészitését.

A csendőrök eltávozta után a férj megint kérlelni kezdte az asszonyt, hogy ne végrendelkezzék és ne forgácsolja széjjel ilymódon a vagyonukat, de az asszony nem tágitott. A rabiátus, erőszakos férfi látszólag belé is nyugodott abba, hogy az asszony erős elhatározása megingathatatlan. Este lefeküdt ő is, de ugy egy óra tájban felkelt, vastag pokrócot keritett és azt ráborította a csöndesen alvó asszonyra. Azután ráállt és addig taposta a feleségét, mig az eszméletét nem vesztitette. Hajnalban meg mintha mi sem történt volna, felöltözött és kiment a gazdaságába.

Órákig feküdt eszméletlenül az egyedül hagyott asszony. Tiz órakor lassan magához tért és mert az ágyat elhagyni nem tudta, segitség után kezdett kiáltozni. A gyönge, erőtlen kiáltásokra csakhamar odakerült a szomszédos házból egy szolgáló leány, aki nyomban föllármázta a falut.

Az asszony ekkor már az utolsó percelt élte, de volt még annyi ereje, hogy mindent elmondhasson az ágyához hivott csendőröknek. A férjet nyomban letartóztatták.

Zeppelin felszállása elmaradt.

A féltékeny nagyhatalmak.

— Az *Aradi Közlöny* távirati értesülése. —

Arad, julius 15.

Zeppelin grófnak, a lángeszü német léghajósnak legujabb légi utja — mint azt táviratainak jelezték — nem járt kielégitő eredménynyel. Az ujabb felszállás ideje is bizonytalan, mivel az időjárás nagyon szeszélyes. A gróf azonban nem riad vissza a nehézségektől és nem kedvetlenitik el őt az eddig kevés sikerrel járó kisérletek. Csak a kedvező időt várja, hogy ujra felszállhasson, mert feltétlenül bizik abban, hogy vállalkozása sikerülni fog.

Friedrichshafenből jelentik: Zeppelin gróf két óra óta a léghajócsarnokban tartózkodik. Ha az idő valamennyire javul, még ma fel fog szállni. Az eső azonban egyelőre zuhog és erős szél fuj. A barométer állása aránylag magas. Tegnap Zeppelin a harminc kilométeres utat harmincöt perc alatt tette meg léghajójával.

Ujabb távirat szerint *a mai felszállás elmarad*, mert amikor a léghajót délelőtt tizenegy órakor kihozták a csarnokból, a léghajó kormánya megsérült.

Zeppelin gróf kisérletei elé az összes nagyhatalmak érthető féltékenységgel tekintenek. Angliában beteg izgalommal is halálos aggodalommal néztek a tegnapi kisérlet elé, ugy, hogy az angol hadügyminisztérium szükségesnek látta hivatalos kommünikével lecsillapitani a kedélyeket.

Ebben elmondja, hogy az angol hadügyminisztérium a röpülés technikájának haladását a külföldön és feszült figyelemmel kiséri s külön megbizottjai által figyelemmel kisérteti ugy Zeppelin kisérleteit, mint a Siemens—Schuckert féle léghajó épitését. *A német sikerek miatt nem szabad elcsüggednie az angol közönségnek s ne becsüljék tul Zeppelin hajójának a háboruban való jelentőségét.*

Hiram Maxim, az ismert mérnök Zeppelin sikerei dacára megmarad azon a néseten, hogy *a levegő jövendő uralma nem a kormányozható léghajóé, hanem a repülő gépé lesz.* Ezeket a megnyugtatásokat azonban lehurrogják azok, akik leginkább politikai okokból azzal vádolják a kormányt, hogy angol érdekeket a levegő óceánjának meghódításáért való harcban elhanyagolják. Az a 25,000 font sterling is, melyet legközelebb kisérleti célokra előfognak irányozni, kevés nekik s sokkal nagyobb hitelt követelnek a német haladás elérésére. Egyelőre a farnboroughi katonai léghajó állomáson a 2. számu léghajó próbafelszállásának előkészületei annyira előrehaladtak, hogy az kedvező idő esetén tán már holnap megtörténhetik.

Ezzel a hangulattal néztek Angliában Zeppelin tegnapi fontos kisérlete elé. Nem érdektelenebb a *franciák* gondolkodása, melyről ez a telegramm tájékoztat:

A német léghajós sikerei Franciaország közvéleményét nagy izgatottságban tartja. Bár Hiram Maxim az eddigi elveket értéktelenek jelentette ki s azt a meggyőződését hirdeti, hogy *a jövő az aeroplané*, igen sokan nem tudnak szabadulni attól a gondolattól, hogy egyszerre csak meg fog jelenni egy német légi flotta a kanális vagy a dladaliv felett. Még olyan nyugodt politikai iró, mint Maxim Buillaume is igen ijedt fantasmagóriákat fest s az Aurore-ben megjelent vezércikkében emlékeztet „A dortingi csata“ cimü angol könyvre, mely évekkel ezelőtt jelent meg s megjósolta,

hogy ezt az ütközetet már a levegőben fogják megvívni. A Zeppelin féle hajó nagy befolyással van reá s figyelmeztet arra a lelkesedésre, melylyel a kisérleteket Németországban követik s amely a nagyiparosokat arra birta, hogy a jövő kisérletekben aktiv részt vegyenek. A franciáknak minden okuk megvan ahhoz, hogy elfogult szivvel nézzék az egész német közvéleménynek ezt a gyönyörü harmóniáját.

A két legnagyobb kulturnépből ezeket az impressziókat váltotta ki a hir, hogy Zeppelin tegnap döntő kisérletre indul. Ma már tudjuk, hogy ez nem sikerült egészen, de ennek a kudarcnak körülményei olyanok, amelyek diadalmas reménynyel töltik el a németeket, hogy a nagy problémát Zeppelin gróf rövid idő alatt sikerrel fogja megoldani.

Zendülés készül Bácsmegyében.

A határőrök utódai.

Földet akarnak osztani.

— Az *Aradi Közlöny* tudósitójától. —

Arad, julius 15.

Előre volt látható, hogy a határőrök utódai, különösen pedig a dologtalan része a granicsár utódoknak, nem fognak belenyugodni a Kuriának itéletébe, amely ugy szól, hogy a Sajkás járás 40000 hold földje nem a granicsároké, hanem az egyes községeké.

A határőröknek az ötvenes évek elején ajándékozta a király azt a nagy darab földet Bácskában, a magyar szabadságharc alatt teljesitett szolgálataikért. Negyvenezer hold gyönyörü réttföld volt az ajándék. Csakhogy a granicsárok nem értettek a földmiveléshez, de meg dolgozni se szerettek, néhány forintért bérbeadták a kitünő földet, ők meg henyéltek. Majd meg elöntötte a Duna az egész réti földet, védgátakat kellett volna emelni, de a dologkerülő granicsárok inkább átadták egy banknak az egész földet husz évre használatul azért, hogy a bank épittesse meg a védgátakat, mintsem, hogy ők épitsék azt.

Talán nyolc esztendeje annak, hogy az egyik Sajkás községnek, Zsablyának furfangos eszü parasztja, *Sikoparia* Gyóka bejárta a granicsárok még élő utódait és ezek megindították a pert az egyes községek ellen, azt mondván, hogy a 40000 hold föld nem az egyes községeké, hanem a granicsároké, illetve az utódaiké.

Miloszavlyevics Milán volt országgyülési képviselő, szabadkai ügyvéd képviselte a granicsárokat és hosszu utánjárás, nehéz munka után sikerült is neki megtalálni a király adományleveleit, amely szerint tényleg a granicsároknak ajándékoztatott a föld. Az azonban az ajándéklevélből nem tünt ki, hogy egyénenként, vagy az összes granicsárok kapták a földet.

Sikóporia Gyóka esztendők óta biztatta a a határőrök elszegényedett utódait, hogy a perl megnyerik és hogy nemsokára jönnek a mérnökök és megkezdődik a földosztás!

A sajkások persze vakon hittek Sikoparlának és bizalmukat növelte az a körülmény, hogy az ujvidéki törvényszéknél a pert megnyerték. Amde a szegedi kir. tábla megváltoztatta az itéletet és a tábla itéletét néhány hét előtt helybenhagyta a Kuria is.

Most aztán megtudták, hogy nemcsak a 40,000 hold földet vesztették el, hanem vagy 30—40,000 korona ügyvédi költséget is kell fizetni.

Sikoparia azonban tovább is biztatta őket. Pecsétnyomót csináltatott *„Sajkási retoszto bizottság"* köriratlal és *értesitette a sajkásokat, hogy julius 15-én megkezdődik a földosztás.*

A sajkások hetek óta bizalommal várják a mérnököket és különösen az alsókaboliak és zsablyaiak között oly nagy az izgatottság, hogy zendüléstől fél a hatóság.

Tegnap csendőrök érkeztek Zsablyára, ma pedig a szabadkai 86. gyalogezred egy százada teljes felszereléssel Alsókaboira utazott.

A zsablyai csendőrség ma reggel *Sikoparia Gyókát letartóztatta.*

Az Eulenburg-pör.

A herceg nagybeteg.

— Az *Aradi Közlöny* távirati értesülése. —

Arad, julius 15.

Eulenburg Fülöp herceg egészségi állapota, melyet a hosszu és rendkivül izgalmas törvényszéki tárgyalás is aláásott, most nagyon rosszra fordult. Az orvosok tanácsára a mára kitüzött tárgyalást egyáltalában nem tartották meg, de remélik, hogy a pihenés következtében holnap már javul valamit a herceg állapota és a tárgyalás folytatható lesz.

Berlinből jelentik: *Eulenburg* herceg megbetegedésének természetéről a következőket irják:

A herceg beteg lábának daganata meglehetősen nagymérvü és a kezelő orvosok véleménye szerint nem csupán köszvényre, hanem mélyreható érgyulladásra is vezethető vissza. Mindez még nem akadályozta volna meg, hogy a herceg tegnap a tárgyalási teremben megjelenjen, de a herceg ezenfelül meghülés vagy infekció által még az agy működését zavaró bajt is szerzett magának. Hőmérséklete 38·2 fokra emelkedett és nem volt képes hosszabb ideig elég élesen gondolkozni, vagy pláne a törvényszéki tárgyaláson résztvenni. Tegnap estig a herceg állapota nem változott, a láz nem enyhült és igy előreláthatólag ma sem vehet részt a tárgyaláson. Nincs azonban kizárva, hogy ma vagy holnap a herceg állapota javul vagy a láz alábbszáll és a tárgyalás folytatása lehetővé válik.

Azt beszélték ma, hogy a törvényszék Eulenburg herceget sulyos állapotára való tekintettel *ideiglenesen szabadlábra helyezi* öt-százezer márka biztositék ellenében és akkor a vádlott visszaköltözik a liebenbergi kastélyba, mihelyt a kezelőorvosok megengedik. Ez a híresztelés teljesen alaptalan. A törvényszék egyáltalán nem foglalkozott a szabadlábra helyezés tervével. Még egy kalandos hirről kell beszámolni. Egyesek ugyanis tudni véltek, hogy a herceg *100 000 márka honoráriumot fog fizetni védőinek.* Ez sem igaz. A két védőügyvéd mindössze 30.000 márka honoráriumot fog kapni.

Ujabb távirat jelenti:

Az orvosok a herceg állapotára való tekintettel nem tartják megengedhetőnek a mai tárgyalást, noha Eulenburg herceg maga kérte őket, szállitsák el a törvényszéki épületbe. Ha a láz enged, akkor a tárgyalást a Charité kórházban fogják megtartani.

Ma reggel a kórházi főorvos megvizsgálta a herceg dagadt lábát. A beteg igen sulyos állapotban van. Éjfélig mellette virrasztott felesége és csak egy óra felé távozott férje betegágya mellől.

Későbbi távirat jelenti:

Déli tizenkét órakor ült össze a biróság a Charité nagytermében. Az orvosszakértő jelentette, hogy a vádlott állapota épen nem javult, tehát nem lehet távoznia a betegszobából. *Az elnök erre kihirdette, hogy a mai tárgyalás elmarad* és a tanukat holnap déli fél tizenkét órára rendelte be.

Családirtó iparos.

Megölte a feleségét és önmagát.

— Az *Aradi Közlöny* távirati értesülése. —

Arad, julius 15.

A rendőrség vérrel irott krónikája ma két tragédiával lett gazdagabb. Kovács Lajos cukrászsegéd, aki feleségével és gyermekével hosszabb idő óta kereset nélkül tengette életét, megunta a sok nyomoruságot és öngyilkos lett, előbb azonban több revolverlövéssel életveszélyesen megsebesitette a feleségét, aki az élet keserveiben szerencsétlen osztályosa volt.

A véres drámáról a következőket jelenti fővárosi tudósitónk:

A Kálvin-tér 5. számu házban, az első emelet 17. számu lakásban ma hajnalban, háromnegyed három órakor családi dráma történt.

A lakásban *Kovács* Lajos 26 éves cukrászsegéd nejével, született Cséti Kerékgyártó Bertával, aki 25 éves és harmadféléves Dezső nevü gyermekükkel laktak.

Kovács csaknem három hónap óta foglalkozás és kereset nélküli van, az asszonyt rokonsága segitette, annyira, hogy megélnessenek és a lakást fizethessék.

Kovács kezdetben munka után látott, de mert meggyőződött arról, hogy igy is megélnek, már nem is törődött a munkával, sőt arra kényszeritette feleségét, hogy zsebpénzzel is lássa el.

Az asszony egy ideig adott, de azután kijelentette:

— Örülj, hogy tétlenségedben is megvan a mindennapi kenyered, korcsmázásra nincsen pénzem. A gyermekemtől meg nem vonom, hogy te politizáló korhelytársaiddal elköltsed. Nem adok többet.

E miatt gyakoriak lettak a perpatvarok és az asszony végül is kijelentette, hogy ha férje tovább folytatja ezt az életet, gyermekével visszamegy a szülői házba.

Kovácsné komolyan készült is erre.

Az este, mint rendesen, tizenegy óra után jött haza. Az asszony már nem is szólt, annyira megszokta a korhelykedést.

Az asszony kis fiával feküdt együtt. Kovács odaállt és csak annyit mondott:

— No fiam, holnapra mindent rendbe hozok, — azután lefeküdt.

Háromnegyed háromkor az asszony arra ébredt fel, hogy a szobában világosság van, a férje az asztal körül foglalatoskodik. Rászólt, hogy mit csinál?

A férfi nem adott választ, hanem odangrolt az ágyhoz és az asszonyt kétszer hasba lőtte. Azután maga ellen fordította a fegyvert és háromszor a szájába lőtt.

A lövések zajára a szomszédok beszlettek, de már akkor vérükben, eszméletlen állapotban találták Kovácsot és feleségét, akihez kihivták a mentőket.

A mentők mindkét élve veszélyesen sérültet a Rókus kórházba szállitották, ahol Kovács felvétel után azonnal meghalt. Az asszony haldoklik. A kórházban Schiffer Ferenc rendőrfogalmazó hallgatta ki.

A gyermeket a szomszédok vették egyelőre ápolás alá.

ELDŐLT A VASHIDAK SORSA.

✸

Szterényi József államtitkár fogadótermében dőlt el ma a vashidak sorsa. Károlyi Gyula gróf főispán, Barabás Béla országgyülési képviselő és Lőcs Rezső gazdasági tanácsnok megjelentek a miniszteriumban és meggyőzték az államtitkárt a város igazságairól. Szterényi hozzájárult a juniusi közgyülés határozataihoz.

✸

Vannak a városnak jóakarói.

— Az *Aradi Közöny* tudósitójától. —

Arad, julius 15.

Nagy az öröm a városházán és hogy ebben az örömben Aradvárosának minden polgára osztozhassék, adjuk tudtára mindenkinek, hogy a mai nappal a vashidak kérdése lekerül a hosszu husz esztendő alatt foszlányokra szakadozott szőnyegről.

Varjassy Lajos polgármester ma délután fél négy órakor azt a telefonjelentést kapta Budapestről, hogy a kereskedelmi miniszterium, *Károlyi* Gyula gróf főispán magyarázatai után elfogadta a város álláspontját és hozzájárult azokhoz a határozatokhoz, melyeket Aradváros törvényhatósági bizottságának közgyülése junius hónap huszonhatodikán hozott. A vashidak összes épitkezési költségei tehát a körtöltés és a többi munkálat is, a hidvámból nyeri fedezetét s megszüntnek mondandó az az aggodalom, melyet a belügyminiszternek nevezetes leirata keltett s amelylyel szemben valóban impozáns módon védte meg a közgyülés a város igazait. Hatalmas segitséget nyert Károlyi Gyula gróf főispánnak a város ügyei iránt érzett szeretetében s igy általánosan megnyugvást kelthet mindenütt, hogy a legrövidebb időn belül teljes sikerrel küzdötte ki Arad évtizedes óhajainak teljesülését.

Károlyi Gyula gróf főispánt ezért megilleti a város közönsége részéről a leghálásabb köszönet s a közgyülésnek az az előlegezett elismerése, melylyel a juniusi közgyülésen honorálta a főispánnak nagy jelentőségü nyilatkozatát, most tizezrek és tizezrek ajkán hangzik el ujból.

Most, hogy ennek a sok vihart kiállott kérdésnek szerencsés befejeztéről tudósitunk, kötelességünk elismeréssel megemlékezni *Varjassy* Lajos polgármesterről és a tanács tagjairól, akik a hidépités ügyét buzgósággal és a város érdekeinek fontosságától áthatva tették magukévá. A közvélemény érthető türelmetlensége sokszor erősebb hangon serkentette őket munkára, de hogy a megoldás ily hosszu ideig váratott magára, annak a tanács tagjainak akaratán kivül fekvő okok adják magyarázatát.

Az örvendetes eseményről a következőket jelenti tudósitónk:

A junius hónap 26-án tartott rendkivüli közgyülés döntött a vashidak épitési pályázatára beadott ajánlatok felett s a tanács javaslatára a munkálatokat a legolcsóbb ajánlatot tevő vállalkozóknak ki is adta.

Ugyanekkor tárgyalta a közgyülés a hidépités költségeinek fedezésére szolgáló kölcsön ügyét is. Ez volt a legkényesebb pontja a vashidak problémájának. A husz esztendő alatt, valahányszor a hidépités eszméje egy egy lassu lépéssel a megvalósuláshoz közeledett, abban a biztos tudatban foglalkoztak a nagyfontosságu kérdéssel a mérvadó tényezők, hogy pénzügyi nehézséget nem okoz a hidak megépitése. Több kormány jelentette ki, hogy a hidépités költségeinek fedezésére átengedi a városnak a vám és révjogot.

Csak az utolsó órákban vett végzetes fordulatot a pénzfedezet kérdése s ezt a belügyminiszternek a város lakosságát lesujtó állásfoglalása okozta. Kimondotta, hogy a szorosan vett hidépitési munkálatokhoz nem tartozó egyébb épitkezések, a körtöltés elkészitésének költségeit csak az esetben engedélyezi, ha azok a közköltségvetésbe felvétetnek és pótadóval fedezendők.

A közgyülésre most már az a feladat várt, hogy a belügyminiszter álláspontjával szemben a kereskedelmi miniszter által régebben valott felfogás érvényesülését eszközölje ki. Elhatározta, hogy felterjesztést intéz a kereskedelmi miniszternez, felhiva figyelmét a belügyminiszter leiratára sé kérve őt, hogy a hidépités kérdésének végleges és kielégitő módon való megoldása érdekében az ott elfogalt álláspontot ne engedje érvényre jutni, hanem a két millió négyszázezer korona épitési kiadásnak változatlanul való elfogadása mellett, ugy a körtöltés, mint a telekszerzés és a hidépitéssel kapcsolatos összes egyéb munkáknak a hidkölcsönből való fedezését engedélyezze.

A tanács javaslatát a közgyülés egyhangulag fogadta el.

Mikor *Károlyi* Gyula gróf főispán kimondotta, hogy a közgyülés a tanács javaslatát emelt határozattá, egyben nagy jelentőségü kijelentést is tett.

A város közügyeit meleg szeretettel és nagy hozzáértéssel felkaroló fője a törvényhatóságnak megigérte a közgyülés előtt, hogy kötelességének ismeri a hidépitésnek netán még nehézségekbe ütköző fejlődését befolyásával és érdeklődésével azokon átsegiteni.

Zugó taps és riadó éljenzés jutalmazta a főispán kijelentését és hogy Aradváros képviselői méltán nyujtottak Károlyi gróf felé az elismerés pálmáját, az ma ujból bebizonyolódott.

A tanács a mult héten küldötte fel a közgyülés által határozattá emelt felterjesztést a kereskedelmi és belügyminiszterekhez. A főispán érintkezésbe lépett Szterényi József államtitkárral, aki őt levelében arról értesitette, hogy julius 15-ikén várja a miniszteriumban, hogy vele a vashidak ügyében értekezzék.

Ma délelőtt jelentkezett a főispán kihallgatásra az államtitkárnál s vele együtt megjelent ott *Lőcs* Rezső gazdasági tanácsnok is, aki a miniszterhez intézett felterjesztést készitette s a hidügy minden fázisát alaposan is-meri. Ott volt továbbá *Barabás* Béla országgyülési képviselő is, aki minden időben szivesen támogatta a várost, ha a kormánynál kellett valamit kieszközölni. Most is megjelent, hogy ő is segitő kezet nyujtson azoknak, kik Aradváros sorsára elhatározó sulylyal biró ügyet voltak a város javára eldöntendők.

Szterényi József államtitkár lekötelező jóakarattal foglalkozott a bonyodalmas ügy minden egyes részletével. Magához kérette *Szántó* miniszteri tanácsost, aki ennek a kérdésnek előadója a kereskedelmi minisztériumban, s tőle is felvilágositást kért. A miniszteri tanácsos kijelentette, hogy mindenben osztja a város közgyülésének felterjesztésében felsorolt érveket s kijelentette azt is, hogy neki mindig az volt a felfogása, hogy a körtöltés és a többi épitkezés szerves összefüggésben áll a hidépitéssel.

Hosszan tartó értekezlet folyt le az államtitkár szobájában s Aradváros képviselői meggyőződtek arról, hogy Szterényi örömmel ragadta meg az alkalmat, hogy a husz év óta készülő munkát a kereskedelmi minisztérium segitségével tető alá juttassa. *Károlyi* gróf főispán fejtette ki előtte, hogy milyen életbe vágó érdeke Aradnak, hogy a hid-épitkezés összes költségei a már évekkel ezelőtt átengedett hidvámokból fedeztessenek. Ecsetelte a városi pénzügyi helyzetét, mely az ujabb háromszázezer koronás kölcsönt annyira megsinylené, hogy miatta talán az egész kérdés évekre elodázandó lenne.

Szterényi kimondotta a történelmi szót: *épüljenek fel a vashidak a hidvámjövedelemből fedezendő kölcsönből* és az épitkezés keretébe tartozónak jelentette ki a körtöltést, a feljárókat s a többi munkálatokat is. Elfogadta a felterjesztésben összefoglalt érveket s ezzel egy uj korszakot nyitott Arad város fejlődésének történetében.

Károlyi Gyula gróf főispán megbizásából *Lőcs* Rezső ma délután fél négy órakor telefonhoz szólitotta *Varjassy* Lajos polgármestert.

— *Örömmel jelentem polgármester urnak*, — mondotta Lőcs — *hogy a hidépités kérdését Károlyi főispán támogatásával a legkedvezőbben intézte el Szterényi államtitkár.*

Épen a hirlapiók jártak fenn a polgármesternél, mikor a telefonértesités érkezett.

Ez nem tagadható izgalom látszott a polgármester arcán, szemei az örömokozta felindulástól mintha könybe lábadtak volna. Remegő hangon adta tudtára még abban a pillanatban a sajtó munkásainak olyan formában, ahogy ő kapta a hiradást.

— Életem legszebb napjai közé számitom a mait. Bizam ügyünk igazságában, de meg voltam arról is győződve, hogy abban a pillanatban, mikor *Károlyi* gróf mellénk áll, megnyertük a csatát. Meggyőződéssel mondom, hogy a főispán nem védett volna bennünket, ha nem látta volna, hogy a városnak van igaza.

Károlyi Gyula gróf Lőcs Rezső tanácsnokkal együtt az államtitkárnál bevégzett tárgyalás után a Nemzeti Kaszinóba hajtattak, ahol megebédeltek. Az este induló vonattal utaztak el Budapestről s reggel érkeznek Aradra.

A miniszterium leiratát jövő héten kapja meg a város közönsége. Valószinű, hogy a tanács rendkivüli közgyülést hiv össze és ott teszi meg előterjesztését a felveendő kölcsönre vonatkozólag.

A pezsgő-szakértő.

*

Aki igazságot akar.

— Az *Aradi Közlöny* tudósitójától. —

Arad, julius 15.

Ma reggel 7 órakor beállitott *Berecz* Ferenc alkapitányhoz egy iparos kinézésü ember. A fején egy barna keménykalap volt, amely azonban több helyen behorpadt, látható jeléül annak, hogy tulajdonosa az éjjel elfelejtette letenni.

Mikor belépett, a hivatalban is elfeledte levenni fejéről a kalapot, hanem e helyett a hóna alatt szorongatott hütő-vedret tapogatta s csakhamar kihuzott belőle egy félig telt pezsgős palackot. Valahonnan a kabátja belső zsebéből előkotorászott még egy meghasadt poharat is és ilyenformán megtéve a szükséges előkészületeket, két lépésbe véve a szobát, a kapitány asztala előtt termett.

— Kapitány ur, tessék nekem igazat adni.

— Meg lesz, barátom, csak mondja el a sérelmét, — válaszolt Berecz.

— Hát kérem, én rendeltem egy üveg Törley talismán pezsgőt és a vendéglős Figarót adott.

— Hát nem mindegy az?

— Már hogy volna mindegy. A talismán más, a Figaró megint más.

— Hát igyon talismán helyett Figarót.

— Az nem ugy van. Ha talismánt akarok inni, akkor azt iszom, ha pedig Figaró tetszik, akkor nem kérek talismánt.

— De hát olyan nagy sérelem az, hogy nem talismánt kapott? Mi a különbség a kettő között?

— Nem tetszik tudni? Kóstolja meg kapitány ur!

— Köszönöm, én antialkoholista vagyok.

— No, akkor majd megkóstolom én.

— Töltött és ivott. Berec megkérdezte.

— No hát, milyen pezsgőt ivott?

— Ez kérem, Figaró volt. Láthatja is kapitány ur, itt van az üveg nyakán ráirva.

— Igen, de az üveg oldalán meg az áll, hogy Törley talismán.

A magyar meghökken, néz-nézi az üveg oldalát, aztán fölkacag.

— Az ám, ni, csakugyan igaz!

— Kóstolja csak meg most, — szólt Berecz — már ugyis abból a részéből öntöttünk az üvegnek, ahol a Törlei felirás van rajta.

Az ember szót fogadott, öntött magának és ivott.

— Hát most milyen volt a pezsgő?

A magyar megnyalja a száját, gondolkozik, aztán önt még egy pohárral és megissza. Megcsóválja a fejét, csettint egyet a nyelvével, aztán megint iszik egy pohárral. Végre megszólal:

— Hát kérem, kapitány ur, ez már majdnem olyan, mint a Törley talismán, de azért mégis csak Figaró. Ohó, kérem, nem lehet engem olyan könnyen becsapni. Értek én a pezsgőhöz. Szakértő vagyok.

— Talán vendéglős, vagy pezsgő-gyáros?

— Nem én, hanem borbély vagyok.

— Hát akkor honnan ismeri ugy a pezsgőket?

— Honnan, hát hiszen itt van az üveg nyakán, hogy Figaró.

— De az üveg derekán meg az van, hogy Törley talismán.

— Igaz, igaz. És éppen ezért vagyok most zavarban. Nem tudom, milyen pezsgőt iszok. De tessék várni egy kicsit, mindjárt megkóstolom.

Es a jó bácsi megint öntött, megint ivott, mindaddig, mig üres nem lett az üveg. Végül csak nem tudta megállapitani a pezsgő minőségét. Ekkor azt mondta, hogy elmegy és hoz még egy üveggel, abból már biztosan ki fogja sütni, hogy milyen. Berecz próbálta lebeszélni, hogy ne igyon már több pezsgőt, hanem menjen haza és aludjék.

— Hohó, kapitány ur, az nem ugy van. Nekem igazság kell.

— Hiszen megkapja azt is, csak most menjen haza és jöjjön olyankor, mikor kávét reggelizett, nem pedig pezsgőt.

— Hahaha! — kacagott a magyar, — az nagyon szoká lesz, mert amig a feleségem oda lesz a fürdőn, addig én élvezek és minden reggel pezsgőt kávézok.

Egy férj rémtette.

Meggyilkolta az anyósát.

— Az *Aradi Közlöny* távirati értesülése. —

Arad, julius 15

Rémes családi tragédia történt a fehérmegyei Kisláng községben. Egy parasztgazda éjnek idején felkereste felesége szüleinek házát, hogy hazavigye feleségét, aki őt rossz bánásmód miatt otthagyta. Beszélgetés közben a férj összeszólalkozott anyósával és haragra gerjedve a vele hozott fejszével olyat ütött a szerencsétlen asszonyra, hogy az nyomban meghalt. A lármára a szomszéd szobában alvók is felébredtek és berohantak, de a feldühödt ember ezeket is sulyosan megsebesitette. Azután felgyujtotta a házat és a vonat elé akarta magát vetni, de a csendőrök elfogták.

A borzalmas esetről Székesfehérvárról a következő részleteket jelentik:

Tóth István harminckét éves kislángi parasztgazda már régóta rossz viszonyban élt feleségével, akit minden ok nélkül állandóan ütött-vert. Az asszony egy darabig türte a meg nem érdemelt bántalmazásokat, de körülbelül két héttel ezelőtt két gyermekével együtt átköltözött apjának, *Gáspár* Péternek házába. A férj többször üzent az asszonynak, hogy térjen vissza hozzá, de mindannyiszor elutasító választ kapott.

Tóth ekkor elhatározta, hogy maga megy az asszonyért és szülei ellenére is hazahozza. Tegnap éjjel egy élesre fent fejszével felfegyverkezve átballagott Gáspárékhoz. Ezek a késői látogatáson kissé meglepődtek ugyan, de azért beengedték a férjet. A szobában Tóth előadta, mi járatban van, az anyósa azonban azt mondotta, hogy jöjjön máskor, most nem beszélhet az asszonnyal, mert elment a szomszéd falubа aratni.

A férj ezt nem akarta elhinni és dühösen felkiáltott:

— Megkeresem azt az asszonyt, de akkor az Isten legyen neki irgalmas.

Az öreg asszony a kifakadásra haragosan válaszolt, mire veszekedés tört ki közöttük. Tóth iszonyu haragra lobbant, felkapta a fejszét és az öreg asszony fejére sujtott. Gáspárné egy jajszó nélkül esett össze és azonnal meghalt. Az öreg Gáspár Péter ekkor vejét ártalmatlanná akarta tenni s e szándékában segitségére jött Tóthnak a szomszéd szobában álmukból felriadt két fia is, de a neki vadult ember őrülten hadonászott a fejszével és ugy apósát, mint két fiát sulyosan megsebesitette. Azután kirohant a szobából, felgyujtotta maga után a házat és elmenekült. A tüzet a csendőrök vették észre és az alvó falut fellármázva a tüzet nagy nehezen eloltották.

A sulyosan sebesült Gáspár Pétert és a két fiut a székesfehérvári kórházba szállitották. A gyilkos Tóth Istvánt reggel a csendőrök a vasuti sineken találták. Ott feküdt a töltésen, a vonatot várva, hogy az elé vesse magát. Letartóztatták és bekisérték a székesfehérvári ügyészség fogházába.

A nyomorult herceg.

*

Hónapok óta nyaggatnak Németországban egy nyavalyás, nyomorult herceget, akire, az isten tudja, miféle magasabb érdekből, okvetlen rá akarják bizonyitani, hogy a szerelemnek perverz módon áldozott. Soha gyalázatosabb pör nem foglalkoztatta a világot, mint ez. Soha embert hitványabbul el nem gyötörtek, mint ezt a természettől amugy is sulyosan megvert nyomorultat. És soha a disznóságok körül nem járt hamisabb, hitványabb pózzal az emberi igazságszolgáltatás, mint Eulenburg herceg disznóságai körül.

A szédületes magasságból leszuhant nagy urról ma azt irják a berlini tudósitók, hogy a tárgyalóteremben összeesett, a doktorok pedig megállapitották róla, hogy halála minden pillanatban beállhat. De az igazságra dühösen szomjazó biróságot nem renditette meg ez a halálra vált nyomorult, hanem a társadalmi rend, az igazság, az erkölcs és egyéb hasonló nagy eszmék érdekében gyorsan elhatározta, hogy az összecsuklott ember kihallgatását a kórházban is folytatja. A döglődő ebet és a megtiport patkányt békében hagyja az ember fölfordulni. Ennek az istenverte nyomorult féregnek még meghalnia sem szabad békességben, holott minden józan eszü ember tudja, hogy bűne a betegség bűne, perverz szenvedélye inkább a kórházat, semmint a börtönt sürgeti számára. A hipokrisis és a gonoszság jár hónapok óta nagy peckesen a biról tógában és a törvénykönyv nem az igazságszolgáltatás érdekében nyilott ki a birák kezében, hanem az emberkinzás és a hamis erkölcs érdekében.

Valóban nem tudjuk, mitől forduljunk el nagyobb undorral. Attól a szerencsétlen hercegtől-e, vagy ettől az álhumanismustól, amely a legelrettentőbb inkvizíciót tartja a nyilvánosság előtt, a német birodalom fővárosában. Hagyják békén meghalni a beteg szerelem e nyomorultját és ne turkáljanak olyan szenvedélyesen nyomorult életének disznóságaiban. Hiszen e halom szeméten nem lehet fölépiteni a német biróság tekintélyét és erre a dombra hiába tüzik ki a megfélemlithetlen, befolyásolhatlan biról lelkiismeret lobogóját. Láttuk ezt a német biróságot akkor, amikor e nagy pör első fölvonásában elitélték Harden Miksát, aki nem elsősorban üldözte Eulenburg bűntársában, Moltke grófban a beteg embert, hanem a császárnak lelkileg és testileg egyaránt nyomorék tanácsadóját. Tudjuk, hogy akkor a császár befolyása érvényesült e rettenthetlen német biróság itéletében, hiszen az első itéletet megsemmisitették és a morális cél érdekében küzdő Harden igazságos biráját elhelyezték hivatalából, magát Hardent pedig elitélték. Akkor a császári szó és a császári vélemény volt az igazság irányitója. Ma, ki tudja, milyen okból, ez a császári vélemény más irányba tereződött és vele együtt államérdek, az erkölcsi világrend érdeke, az abszolut igazság érdeke lett, hogy a halódó Eulenburg hercegből, akár az utolsó lehelettel együtt kipréseljék a vallomást, hogy csakugyan sulyos beteg, csakugyan szegény disznó volt. Az egész „müvelt" német közvélemény, amely oly gyakran ad nekünk leckét az erkölcstanból, az izgalom görcseiben rángatózva lesi ennek az „érdekes" pörnek fejleményeit és nem látja, hogy a várva-várt fejlemények egy nyomoréknak a sirjához fognak elvezetni. Ezért az eredményért nem érdemes nekik annyi embertelenséget elkövetniök. Ezzel nem fogják

elhitetni senkivel, hogy biról intézményük a legtökéletesebb, biráknak az igazság keresésében kifejtett bátorsága a legnagyobb a világon. Es a pör sohasem lesz a német igazságszolgáltatás diadala, hanem örök szégyene. A német demokrácia sohasem fog kérkedhetni azzal, hogy a törvényszék termébe diadalmasan vonult be az egyenlő igazságosztás szelleme, mert ime, egy herceggel ép ugy bánnak, mint az utolsó porosz parasztal. Ezzel a herceggel gonoszabbul bánnak el, mint ahogy ebekkel szokás és a becsületes demokráciának tiltakoznia kell az ellen, ha hercegeket igy gyötörnek halálra.

A császár nevében elkövetett lelketlen biról komédiától iszonyodva fordul el minden érző szivü ember és az emberszeretet nevében, amely a betegeken és nyomorultakon segiteni köteles, igy kiált a berlini biróság felé:

— Hagyják békén kiszenvedni ezt a nyomorultat!

IRODALOM ÉS MÜVÉSZET.

* **Nincs elvámolni valója?** *Tapolczay* Dezső másodszor játszott ma este a hirhedt bonózatban és talán emliteni is felesleges, hogy a közönség — mely nagyon gyéren töltötte meg a szinkört — harsogó kacagással honorálta pompás alakitását. A mai előadás dupla szerepcserével ment. *Novák* Irént ma délelőtt baleset érte, le esett a lépcsőről és kisebb zuzódásokat szenvedett. Helyette Zázét H. *Körössy* Jucl, az ő szerepét pedig — *Kun* Irén adta. Kritikát nem lehet erről a hirtelen vállalkozásról mondani, dicséretükre szolgál, hogy a közönség nagy része alig vette észre a szerepváltozást. *H. G.*

* **Sarkadi Aladár vendégszereplése.** Holnap az aradi közönségnek régi kedvence, Sarkadi Aladár, a Vigszinház művésze lép fel a szinkörben. Sarkadi, akinek tehetsége a fővárosban még jobban megizmosodott s aki a Vigszinházban több jelentős sikert aratott, egyik legjobb szerepét, a *Drótostót* Günther bádogosát játsza. A többi szerepet Sz. Rontay Boriska, Zalay Margit, Benkőné, Leövey, Hunyady, Ladislai, Várnay, Dalli, Ujj és Márkonfi játszák.

* **A Tatárjárás.** Az idei nyári szezon nagysikerü operettje, a *Tatárjárás* legközelebb két vendéggel kerül szinre. *Vendrey* Ferenc fogja játszani Lahonyay altábornagyot, *Sarkadi* Aladár pedig Wallenstein tartalékos hadnagyot.

* **Kabaret a szinkörben.** A jövő héten érdekes kabaret-előadás lesz a szinkörben. Az előadáson résztvesznek a szinház vendégmüvészei: *Vendrey* Ferenc, *Tapolczay* Dezső és *Sarkadi* Aladár is. A szinház személyzete a kabaret keretében előadja Bródy Istvánnak Varázskeringő paródiáját, a *Blamázskeringő*-t, amely a fővárosban nagy sikert aratott.

* **A kis hős.** A békés, nyugodt élet közepette talán nem is gondolnak arra az emberek, hogy a föld egyik vagy másik pontján állandóan hadban állnak egymással az emberek. Minden nap van háboru, vagy Afrika belsejében küzdenek a civilizált népek fegyveres erői a barbárok ellen, vagy Ázsia benszülöttjei védelmezik ősi birtokaikat a betolakodó idegen ellen. Ebből a világból mutat be az *Uránia* szinház rendkivül érdekes felvételt. Egy kis hős regénye a tárgy. A fiu apját a marokkói harctérre szólitja a kötelesség. A kis fiu, akinek szivét mára harci dicsőség heviti, követni akarja apját. A katonai fegyelem azonban elszakitja az apát a fiutól. A kis hős állandóan térképeket tanulmányoz, aztán kis csomagját magához véve éjnek idején egy Afrikába menő hajón rejtőzik el. A fiu szerencsésen partot ér és Afrikában kalandozva, két arabstól elveszi szamarukat és azon siet a francia lobogó alatt küzdő apjához. A boldog viszontlátás után a kis hős a harcolóknál marad.

Wekerle és Szterényi az aradi állomáson.

Utazás izgalmakkal.

— Az *Aradi Közlöny* tudósitójától. —

Arad, julius 15

Megirtuk lapunk szerdai számában, hogy *Wekerle* Sándor miniszterelnök és *Szterényi* József kereskedelemügyi államtitkár a mai napon Aradon keresztül Petrozsénybe utaznak és utjuk közben egy negyed órát az aradi állomáson töltenek. Azt is megirtuk, hogy az utazás célja a salgótarjáni kőszénbánya részvénytársaságtól megvett petrozsényi szénbányák megtekintése.

A miniszterelnök és az államtitkár ma este hét órakor utaztak keresztül az aradi állomáson. Utjuk külsőségekben is érdekes volt, amellett, hogy az utazás folyama alatt nagyfontosságu tanácskozások voltak.

Délután két órakor indult el a gyorsvonat a budapesti keleti pályaudvarról. A vonat elé két mozdonyt kapcsoltak, hogy a meglehetősen hosszu utazás teljes pontossággal és minden incidens nélkül menjen végbe. A második mozdony után egy első osztályu kocsi következett, ezután *Sztankovics* Miklós aradi üzletvezető szalonkocsija, ehhez pedig egy nagy Pullmann szalonkocsi volt csatolva, a melyben a miniszterelnök, az államtitkár, továbbá *Pulszky* Garibaldi miniszteri tanácsos, a vasuti és hajózási főfelügyelőség főnöke és *Lázár* Lajos müszaki főtanácsos utaztak. A szalonkocsik után az étkező- és még sok első- s másodosztályu kocsi következett, ugy, hogy a vonat a rendes gyorsvonatnál jóval hosszabb volt.

Az ut első incidense Mezőtur és Gyoma között történt. Egyszerre csak a nyilt pályatesten a vészfék megállásra adott jelt. A vonatot azonnal megállitották; hirtelen kinyilottak a kocsi ajtajaik és az utasok ijedve tudakozódtak a hirtelen megállás oka után. Sztankovits üzletvezető végigjárta az összes kocsikat, a vonat személyzete is kereste a baj okát, de sehogysem tudtak rájönni a vészfék elmozdulásának okozójára. Vagy tizenöt percig állott a vonat, végre is miután látták, hogy semmi veszély sincsen, ujból elinditották a mozdonyokat, amelyek, hogy a késést behozzák, fokozott sebességgel vitték a vonatot s Arad közelében, Lőkösháza és Kurtics között ujabb zavar állott be. Itt is, épen ugy mint az előző esetben, a vészfék egyszerre csak megállásra adott jelt és a vonat hirtelen megszakitotta utját. Az utasok most még ijedtebben rohantak ki a kocsikból és mindenki tudakozódott az ujabb megállás oka után. Sztankovics és a vonat személyzete kiszállottak és kutattak a baj oka után. Végre *Fényes* Kálmán aradi fütőházi főnök, aki szintén a vonattal utazott, megtalálta a zavar okát. A miniszterelnök szalonkocsija alatt a vészfék tömlője nagy darabokban hullott a töltésre. A vészféknek ez a valószinüleg a nagy forróság következtében történt elszakadása okozta a kétszeri megállást, melyet most a két mozdony még erősebb sebességgel igyekezett behozni. A vonat ennek dacára mintegy nyolc-kilenc perc késéssel érkezett az aradi állomásra.

Ezek az incidensek azonban alig zavarták meg a miniszterelnök és az államtitkár utját. Mindkét hirtelen megállásnál Sztankovits üzletvezető jelentette a miniszterelnöknek, hogy semmi veszély sincsen. Az egész ut alatt fontos tanácskozás folyt a szalonkocsiban.

A tanácskozásban a két kormányférfiun kivül Sztankovics Miklós, Pulszky Garibaldi és Lázár Lajos vettek részt. A megbeszélések tárgya különösen az *uj vasuti beruházások keresztülvitele* s ezzel kapcsolatban a máv.-nak több kérdése volt. Bővebben tárgyalták *az aradi üzletvezetőség* területén eszközlendő épitkezéseket és érintették *az aradi uj állomás* ügyét is.

Hét óra után nehány perccel érkezett a gyorsvonat az aradi állomásra, ahol körülbelül egy negyed órát állott. A perronon összegyült nagy közönség a szalonkocsi ablakán keresztül látta a tanácskozókat, akik előtt két nagy térkép feküdt. Az állomáson megjelent *Fetter* Géza főfelügyelő, helyettes üzletvezető is, aki nehány percig szintén részt vett a tárgyalásokban.

Negyed nyolc után megindult a vonat az aradi állomásról, hogy Petrozsény felé vigye a két kormányférfiut, kiket Sztankovics továbbra is elkisért utjukban.

A hivatali titok.

Bedő-ügy Nagyváradon.

— Az *Aradi Közlöny* távirati értesülése. —

Arad, julius 15.

Érdekes nyomozás foglalkoztatja most a nagyváradi rendőrséget és ügyészséget. Az ügy egy ottani lap sajtópörével van kapcsolatban és igen sok tekintetben hasonlit *Bedő* Árpád dr. *aradi* községi biró emlékezetes pörére. Itt is hivatalos titok megsértése körül forog az ügy, mely *Jancsó* Károly nyugalmazott vármegyei tb. főjegyző ellen irányul.

A mult év novemberében tartotta ugyanis a nagyváradi törvényszék *Erőss* Rezső sajtópörének főtárgyalását. Az Erőss-pör vádlottai a főtárgyalás alkalmával azt vallották, hogy az inkriminált cikkekhez szükséges információkat Jancsó Károlytól, Biharvármegye erdészeti bizottságának előadójától kapták és hogy az *erdészeti bizottság tanácskozásainak aktáit* Jancsó Károly részletesen ismertette velük.

Jancsó Károly, akit mint tanut hallgattak ki, szintén ugy vallott, hogy az ujságirókat ő informálta. Az informálás — vallomása szerint — egyáltalában nem sértette meg a hivatalos titok fogalmát, mert az alispán őt bizta meg azzal, hogy az ujságirókat értesitse az érdekesebb vármegyei közügyekről. Egyedül az ő elbirálása alá esett az, hogy mi érdemes a közzétételre és mi nem. Az erdészeti bizottság ülésén történtek különben sem tekinthetők hivatalos titoknak, minthogy minden ilyen ülés nyilvános.

A törvényszék azonban a hivatalos titok kérdésében — ugy látszik — nem helyezkedett Jancsó Károly álláspontjára. Az itélet rendelkező részében többek között kimondotta, hogy mivel Jancsó Károly informálásában a hivatalos titok megsértésének bűncselekménye látszik fennforogni, az iratok az ügyészséghez teendők át.

Az ügyészség ennélfogva meg is inditotta az eljárást. Az ügy most abban a stádiumban van, hogy B harvármegye alispánját hivatalosan meg fogják kérdezni, vajjon tényleg adott-e felhatalmazást Jancsó Károlynak arra, hogy az ujságirókkal — szabad belátása szerint — közölje a vármegyei érdekesebb dolgokat.

Jogi körökben nagy érdeklődéssel néznek a per kimenetele elé. Mert érdekes kérdés az, hogy Jancsó Károlynak eljárása fedi e a hivatalos titok megsértésének fogalmát. A törvény szerint ugyanis hivatalos titkot sérti az, aki olyan rábizott hivatalos adatokat árul el, amelyek hivatali titkot alkotnak és ezzel másoknak *kárt okoz*. Mindenesetre nagyon problematikus dolog, hogy egy hivatalos ülésen történtek titkoknak minősithetők-e és azzal, hogy nyilvánosságra hozta az adatokat, okozott e valakinek kárt Jancsó Károly. Az aradi Bedő-ügy esetében tudvalevőleg a biróság azon az alapon mentette fel Bedőt, hogy bár az, amit ő az aradi rendőrség mulasztásairól az aradi ujságiróknak elmondott, tekinthető hivatali titoknak, de annak közlésével Bedő senkinek sem ártott és ártani senkinek sem szándékozott.

HIREK.

Kolduló diákok.

— Az *Aradi Közlöny* tudósitójától. —

Arad, julius 15.

Több intézetnél szokássá vált a tanulók között, hogy a nagy szünidő bekövetkeztével kezükbe vándorbotot véve, tapasztalatok gyüjtése czimén az ország távolabbi vidékeit bekalandozzák. Ily gyalogos utakra sokan a szükséges költség hiányában s egyesek oly csekély összeggel indulnak el, hogy szorultságukban csakhamar magánosokhoz, különösen a plebánia hivatalokhoz s nem ritkán a községi elöljáróságokhoz voltak kénytelenek könyöradományért fordulni.

Tekintettel arra, hogy a koldulás jellegével biró ily kéregetés az ifjakból a szemérmet s önérzetet öli ki s a gyalogutazások alkalmával az illetők olykor kénytelenek utszéli csárdában s más nekik nem való helyeken is időzni és éjjeleznі, ahol a látott és hallott dolgok a tanulók erkölcsére és fizikai jólétére is károsak lehetnek, egyes törvényhatóságok ezen pénz- és felügyelet nélküli kóborlás veszélyes voltára a vallás és közoktatásügyi minisztérium figyelmét jónak látták felhivni. A minisztérium a középiskolák igazgatóit utasitotta, hogy

„mivel az egyes ifjaknál szokásos szünidei tanulmányi utazások, helyesebben kóborlások a legtöbbször közönséges csavargássá fajulnak s ily alkalmakra eszközölt kéregetések homályt vetnek az iskola nevelési eredményére s rossz hirbe hozzák magát a tanuló ifjuságot is, melyre különben ezek erkölcsi tekintetben is károsak, ily pénz és kellő felügyelet nélküli *s önérzetes ifjakhoz nem illő utazgatásokat tiltsák el.*"

A mi középiskoláinkban ez a rendelet nagyon helyesen szigoruan végre van hajtva s tudomásunk szerint az ily szünidei vándorlásokat növendékeinek az ifjuság jól felfogott érdekében nem engedi meg egy intézet sem. Minthogy ily vándor növendékek időnként Aradon még mindig megfordulnak, annak kell tulajdonitanunk, hogy egyes tanintézetekben vagy nem ismerik a fentebbi rendeletet, vagy nem fektetnek arra kellő sulyt, pedig nagyon kivánatos volna, ha ezek a növendékeik erkölcsét és testi épségét is fenyegető kóborlásoknak szintén szigoru figyelemmel vetnének véget.

—

— **Időjárás.** A meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 16 án az időjárás: Meleg, elvétve csapadék, zivatarok.

— **Kossuth Ferenc állapota.** *Karlsbad*ból jelentik: A beteg *Kossuth* Ferenc kereskedelemügyi miniszter állapotában tegnap éjjel rosszabbodás állott be. A miniszter lábai ujból feldagadtak és olyan fájdalmat okoznak, hogy Kossuth ismét az ágyat kénytelen őrizni.

— **Az uj hadtestparancsnok Aradhoz.** *Frank* Liborius altábornagy, az uj hadtestparancsnok a következő átiratot intézte a város törvényhatóságához:

O cs. és kir. apostoli Felsége f. é. junius hó 17-én kelt legfelsőbb elhatározásával a 7. hadtest parancsnokává és temesvári parancsnokó tábornokká legkegyelmesebben kinevezni méltóztatott.

Midőn van szerencsém erről a tekintetes törvényhatóságot értesiteni, kérem az eddigi hivatali szives viszonyokat a hadtestparancsnoksághoz továbbra is ápolni és azt a szokott hivatali támogatásban részesiteni sziveskedjék.

Temesvár, 1908. évi julius hó 9-én.

Frank Liborius altábornagy.

Bizony, ennél kegyetlenebb magyarsággal irott levél allgha jött még a városhoz. Csudálatos, hogy olyan magas hatóság, mint a hadtestparancsnokság egy magyarul irni tudó tisztet nem használ — közigazgatási hatóságokkal való érintkezésre.

— **Romániai diákok Aradon.** Különös egyenruháju diákok járnak ma a városban. A focsani romániai gimnázium huszonhat növendéke az igazgatóval az élükön most Magyarországon nagyobb kirándulást tett és ujjuk közben ma reggel Aradra érkeztek. A barna ruháju, piros hajtókás és arany karczsinóros diákok megtekintették a város nevezetességeit és holnap Szeged felé tovább utaznak.

— **Egy járásbiró ünnepélye.** Buttyinból irják: *Seress* Edét, a buttyini kir. járásbirót, akit a király az itélőtáblai czimmel és jelleggel tüntetett ki, Buttyin és a vidék lelkes ünnepélyben részesitette. A kaszinó, az adóhivatal és a járásbiróság küldöttséggel üdvözölte, este pedig tiszteletére száz teritékü banket volt, amelyen több szép felköszöntőt mondtak.

— **Házasság.** Párisban e hónap 9 én vette nőül földesaki *Návay* Aladár dr., a magyar kereskedelmi kormány megbizottja lovag *Gutmann* David bécsi gyáros és bankár leányát, *Herminát*. Tanuként szerepeltek a vőlegény részéről: lovag *Pauli* magyarosztrák főkonzul s belatini *Braun* Rezső; a menyasszony részéről *Pindray* gróf és de *Lossy* báróné. A menyasszony, ki a párisi előkelő társaság rokonszenves tagja, nővére Carrabio grófnőnek, a madridi olasz nagykövet nejének s Ketschendorfi Meyer bárónőnek és unokahuga Fitz James Róbert grófnak.

— **Forradalom Közép Amerikában.** New yorkból jelentik: Hondurasban igen aggasztó mérveket öltött a forradalom. A kormány attól fél, hogy Közép Amerikában általános háboru fog kitörni. Puerto Cortesből (Honduras) érkező távirat szerint Quitteres tábornok Cholutecába érkezett. A hondurasi csapatok és forradalmárok közt csata kezdődött.

— **Az Eulenburg pör őrültje.** *Pózenből* jelentik: Az Eulenburg pörnek meg van már az első áldozata. Egy pózeni lakatosmester annyira belezavarodott a pör olvasásába, hogy megőrült és két legjobb barátját azzal gyanusitotta, hogy perverz hajlamuak és őt el akarják csábitani. Titokban revolvert vásárolt és midőn két barátjával az utcán találkozott, *le akarta lőni őket*. A rendőrség a közveszélyes őrültet egy elmegyógyintézetbe szállitotta.

— **A zugbankárok.** *Budapestről* jelentik: *Sándor* László rendőrkapitánytól ma érkezett az első jelentés a főkapitányságra Bécsből. E szerint a nyomozás a legkielégitőbb eredménnyel járt, de letartóztatás nem volt eszközölhető, mert a bécsi ügyek szoros összefüggésben vannak a berlini ügyekkel, hol a közbenjáró és felhajtó ügynökök viselt dolgait is tisztázni és felderiteni lehet. Sándor László ma Berlinbe utazik és onnan minden valószinűség szerint Pétervárra megy. Itthon a vizsgálatot *Egry* P. Pál rendőrkapitány folytatja ezalatt, aki most a vádtanács határozatát várja a megvádolt cégek ellen kért bünügyi zárlat tekintetében. A rendőrség a *Neumann* Lipót és társa, *Neumann* Miksa és társa, E. *Weisz* & Sohn, *Weisz* Adolf és társa, *Loránt* Félix és a *Letetbank* r. t. könyveire kért bünügyi zárlatot. A vizsgálat a könyvekkel akarja bizonyitani, hogy a cégek óriási összegü megbizásokat fogadtak el és saját kockázatukra az in sich játékkal olyan összegeket vállaltak, melyeket ha a felek nyertek, tehát ha az értékpapirok emelkedtek volna, semmi szin alatt ki nem tudnak fizetni. Ők tehát egészen bizonyosra mentek. Egyébként állandóan számitottak arra, hogy egy napon a rendőrségek, biróságok érdeklődni fognak irántuk. E végből tavaly másfélhónap alatt 85 000 korona differenciákat fizettek ki több ügyfélnek oly papirosokra, amelyeket a tőzsdén mesterségesen hajtottak fel. Akiknek fizettek, azoktól köszönő leveleket vettek, amelyeket azután a felhajtó ügynökök az ujonnan kiszemelt áldozatoknak bemutattak. Sándor László kapitány nyomozása Bécsben kideritette, hogy a budapesti cégek onnan visszarendelték ügynökeiket, akik már haza is jöttek. Érdekelt helyeken ma azt beszélték, hogy a megcsalott bankárok közül többen elutazni készülnek, ugy látszik, a vizsgálat további eredményét — nem akarják megvárni. *Loránt* Félixet, az öngyilkos zugbankárt tegnap délután négy órakor temették a kőbányai temető halottasházából. Nyolczvan koronás sirhelyet vettek neki. A temetést nagy titokban tartották s azon csak a család tagjai vettek részt.

— **A főkonzul panasza.** Budapesti tudósitónk jelenti: A budapesti argentinai főkonzul, *Pats* ma megjelent a rendőrségen és bejelentette, hogy az Apollo gyár igazgatója, Geiger őt egy Singer nevü ügynöke által harmincezer korona erejéig becsapta. A főkonzul elmondotta, hogy három hónappal ezelőtt beállitott hozzá Singer és előadta, hogy igazgatójának, Geigernek kitünő terve van egy gépirószalagok előállitásával foglalkozó gyár alapitására, a melyhez társul őt szeretné megnyerni. Pats belement az üzletbe és ekkor az ügynök különféle czimen kisebb összegekben körülbelül harmincezer koronát csalt ki tőle. A főkonzul gyanutlanul adta át mindannyiszor a kért összegeket és csak most tudta meg, hogy Geiger a pénzen mosóporgyárat alapitott, a melyet anyósa nevére iratott. A feljelentésre a rendőrség mára beidézte Geigert és Singert s kihallgatta őket. Geiger kijelentette, hogy az ügyet nyolc nap alatt rendezni fogja. A rendőrség ennélfogva a további eljárást egyelőre beszüntette.

— **Az aradi adókivetés.** Az adókivetés második napján a tárgyalásokat *Kristyóry* János, az adókivető bizottság helyettes elnöke vezette. A tárgyalás során felolvasták az *Aradi Kereskedők Köre és az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés aradi kerületének kérvényét*, a melyet lapunk más helyén ismertetünk. A bizottság élénk helyeslésssel fogadta a kérvényt és kimondta, hogy a körülményt, a melyre

az hivatkozik, a kereskedők megadóztatásánál *figyelembe fogja venni*. Egyébként a tárgyalás jelen ős mozzanat nélkül folyt le. A holnapi és holnaputáni tárgyalásokon a következő foglalkozásu adózók kerülnek sorra:

Julius hó 16 án azaz csü örtökön: bérkocsisok (egy és kétfogattal), billiárd készitők, cselédelhelyezők, cementlap készitők, cserép és palafedő, cserépkályha készitők a 246 ik tételtől 360 ik tételig.

Julius hó 17 én azaz pénteken: cséplőgép tulajdonosok, cimfestők, cipőkereskedők, cipészek, csizmadiák, cukrászok, cukorka kereskedők, (likőr, ecetgyár) déligyümölcs kereskedők 860-ik tételtől 474-ik tételig.

— **A román központi irodát Nagyszebenbe helyezik át?** A *Keleti Értesitő* czimű könyomatos, mint Budapestről táviratozzák, a következő bizhatatlanul hangzó hirt jelenti: A román nemzetiségi párt végrehajtó bizottsága azzal a tervvel foglalkozik, hogy *központi szervező irodáját, amely most Aradon székel, Nagyszebenbe helyezi át*. Erre az elhatározásra a pártot az a körülmény inditotta, hogy Nagyszeben a multban is mindig központja volt a románság kulturális és politikai mozgalmainak, a románlakta vidékek szivében fekszik, ahonnét a szervezés munkája is könnyebben eszközölhető. De befolyással volt a párt ezen elhatározására az is, hogy az erdélyi románság teljesen távol tartotta magát az aradi központi irodától, amely ily módon alig felelhetett meg feladatának. Hozzájárult végre mindehez az is, hogy az erdélyi románság, amely eddig távol tartotta magát a politikai mozgalmaktól, ujabban sokszor támadta a román képviselőket, teljesen az u'trák táborába ment át és egy követ fuj a Tribunával és a Luptával.

Eddig terjed a kőnyomatos hiradása, a melyek a késő éjjeli órákban kaptunk, ugy, hogy nincs alkalmunk annak valódiságáról nyomban meggyőződési szerezni, de azt hiszszük, nem egyéb nyári kacsánál.

— **Összeesküvés a cár ellen.** *Sosnovicból* jelentik: Julius elseje óta tömegesen tartóztatják le és utasitják ki az extrém pártokhoz tartozó embereket. Tegnap 130-at, julius elseje óta pedig összesen 350-et tiltottak ki. A pétervári távirati ügynökség jelentése szerint nem igaz az a hir, hogy a kiutasitások és letartóztatások a cár élete ellen szőtt összeesküvéssel vannak kapcsolatban.

— **Japán alkotmány.** *Pekingből* jelentik: Ma császári ediktum jelent meg, amely szabályozza a tervezett törvényhozó gyülés tagjainak mandátum-ügyét. A rendelkezések bizonyos mértékben demokratikus alapon nyugszanak, bár kivételes esetekre sorolnak fel, ugy hogy a hatalom a császár kezében van.

— **Hatvanhárom évig tanitó.** Hatvanhárom évet átélni is szép dolog, ennyi időt tanitó pályán tölteni, különös kegye az égieknek. *Veisz* Fülöp nyug. pankotai ker. tanitó volt ez, a ki, mint levelezőink irja, tegnap halt meg 86 éves korában. Négy év óta volt nyugdijban. Ma volt a temetése. A község általános részvétje mellett kisérték utolsó utjára a tanitók nesztorát. A gyászszertartáson megjelentek közül, sokan a vidékről is, mint idős, megtelt emberek jöttek el egykori tanitójuk végtisztességére. *Stern* Adolf ujszentanni rabbi meghatóan szavakkal búcsuztatta el az elhunytat. Ezután a pankotai tanitók énekeltek alkalmi gyászdalt. A temetőben *Gombus* Antal állami iskolai igazgató tartott gyászbeszédet.

— **Somoskeöy fia kiszabadult a tébolydából.** Budapesti tudósitónk jelenti: Néhány nappal ezelőtt megirták a lapok, hogy *Somoskeöy* törvénytelen fiát, *Kovács* Gézát az anyja tébolydába záratta. A tébolyda orvosai megállapitották, hogy a fiatal ember teljesen épelméjű és semmi szüksége sincs orvosi kezelésre. A tébolyda igazgatósága értesitette a budapesti rendőrséget, hogy Kovács Gézát nem tarthatja tovább az intézetben, mire két detektiv délben kiszállt Lipótmezőre és a fiatal embert a főkapitányságra vitte. Ott őrizet alá helyezték, mert az anyja magánokirathamisitás miatt feljelentést tett ellene. Kovács Géza tudvalevőleg a házassághoz szükséges szülői engedélyre ráirta az anyja nevét. Valószinű, hogy a fiatal embert holnap szabadon bocsátják, az eljárást azonban folytatni fogják ellene.

— **Eljegyzés.** *Teffert* Károly ismert nevű eleki gyógyszerész eljegyezte Aradról *Kronstein* Margitot, özvegy *Kronstein* Dánielné bájos leányát.

— **Turista adomák.** A fürdőhelyeket már csaknem mind elözönlötték az üdülni vágyók, a falusi házikóknak is sokfelé akadnak uri ruhás lakói, a természetkedvelők javában mászszák a hegyeket. Ilyenkor aztán, mint a lyukas zsákból a kása, potyognak elő a turista adomák. Egy müncheni ujság nyomán kiválogattunk a temérdek közül hármat.

Nádfedeles parasztviskóba szállt meg az egyik turista. Ami ilyenkor nem ritkaság, drága pénzért a szénapadláson kellett töltenie az éjszakát. Virradtig le sem hunyhatta a szemét, de azért a gazda, a mikor ráköszöntötte a reggelt, megkérdezte tőle:

— No, ugy-e jól aludt?

— Egyáltalában nem aludtam, mert lehetetlenség volt . . .

És itt hirtelen közbevágott a sváb:

— Akkor bizonyára rossz a lelkiismerete.

A második eset turistája utközben egy községi csapszékbe tért be ebédelni. A korcsmáros szolgálta ki és azt mondta neki, hogyha sört akar inni, csak szóljon a gyerekeknek — vagy heten ugrándoztak a szobában — majd azok hoznak. Mikor a turista a tojásrántotta közepére ért, odaszólt az apróságokhoz:

— Melyitek megy el nekem egy korsó sörért?

A gyerekek versenyeztek, hogy: „én . . . én . . . én . . .", a minek azután ravasz célzással így vetett véget a fogadós:

— Minek veszekedtek!? Hiszen valamennyien sorra kerültök.

A harmadik turista adoma hőse bankár. Valahonnét messziről jött és ez volt az első hegymászási kisérlete. Vett maga mellé vezetőt, akivel hajnalban utnak indult. Ahogy egy szakadékhoz értek, a vezető leoldotta a válláról a kötelet és a végét a bankár derekára kötözte. A pénzember nem tudta mire vélni ezt a müveletet.

— Miért kell engem megkötni! — mondotta.

— Csak jó vagyok én magának arra a rongyos négy márkára.

— **Zeppelin gróf és a végrehajtó.** *Győrből* jelentik: A lapok most portraktálják *Zeppelin* Eberhardt grófnak Stefánia főherczegnővel fölmerült anyagi és erkölcsi differenciáit. Érdekesen szól bele ebbe az ügybe a győri kir. törvényszék mai itélete, mely 25 kor. pénzbirsággal sujtja Zeppelin grófot hatóság elleni kihágás miatt. A gróf ellen ugyanis végrehajtást vezettek és a magyaróvári végrehajtó kifüggesztette az árverési hirdetményt az orosszvári községháján. A gróf ezért felháborodott és goromba levelet irt a végrehajtónak. A levél sértő kitételei miatt itélték el ma a grófot hatóság elleni kihágás miatt jogerősen 25 koronára.

— **Éjjeli zivatar.** Az utóbbi napok elviselhetetlen és kimerő hőségét ma éjjel egy órakor hatalmas zivatar váltotta fel. A természetnek ez a győztes erőfitogtatása felelmetes hangossággal vonult el a város felett. Sikoltó dördülés reszkettette meg többször a levegőt s a villám három helyen csapott le anélkül azonban, hogy nagyobb kárt okozott volna. A *Ferenczi*téren felállitott villamos transzformator vezetéke meggyulladt, tüzet fogott maga a készülék is s a tartó póznákkal együtt elégett. A tüzoltóság kivonult, de közbelépésére nem volt szükség. A csendes éjszakát zavaró zivatar mintegy fél órai időre verte fel álmából Arad korán fekvő lakóit. A sürü zápora ő lehütötte a tropikus forróságu levegőt is

— **Elitélt leánykereskedő.** *Csáktornyáról* jelentik: A határrendőrség egyik felügyelője, *Zakarias* István a Nagykanizsáról Bécsbe induló vonaton letartóztatta Czazarics Anna németországi asszonyt, aki egy tizenhét éves magyar leányt akart magával vinni Németországba. Az asszony azt hazudta, hogy egy zenekarba szállitja a leányokat, a határrendőrség azonban kideritette, hogy az asszony egy mulatóhely tulajdonosa és a fiatal leányokat oda akarta vinni. A rendőrség Czazarics Annát tiz napi elzárásra és kétszáz korona pénzbüntetésre itélte.

— **Ujabb autobusz baleset.** Az egyik próbamenetet járó autobusz ma délután kisebb balesetet okozott. Az autobusz a Boros Béla-térről ment a Liget felé és a tó hidján találkozott egy magán fogattal, melyben Brunhuber Ferenc ült. A lovak megijedtek a robogó gépkocsitól, nem lehetett őket megfékezni és a kocsi összeütközött az autobusszal. A lovak megsérültek, Brunhuber Ferenc pedig a lábán kapott könnyebb sérülést.

— **A rendőrség kis kátéja.** Onök bizonyára észrevették, hogy az aradi rendőri sajtóiroda működik és az szolgáltatja az apróbb rendőri hireket a redakcióknak. Ebben nincs semmi csodálatos s az ilyen hivatalos hiradások megirásához nem kell nagy müvészet. Arra az esetre, ha valaki erre az irói térre akarna lépni, szivesen készittettünk egy pompás kis kátét, amelynek alapján a legpompásabb rendőri hireket lehet gyártani. A kiskátét lapunk egyik csodabogár gyárosa a következőkben állitotta össze:

1. Hogyan nyomoz a rendőrség?
A rendőrség erélyesen nyomoz.
2. Mit vett föl a rendőrség a helyszinen?
A rendőrség jegyzőkönyvet vett föl.
3. Hová állott ezután a betörő?
A betörő ezután tovább állott.
4. Hol van most a rendőrség?
A rendőrség nyomon van.
5. Mit fülelt a rendőrség?
A rendőrség a tolvajt lefülelte.
6. Hová hozta a tettes a hamis pénzt?
A tettes a hamis pénzt forgalomba hozta.
7. Mit konstatált az orvos?
Az orvos a beállott halált konstatálta.
8. Hol lébeg az öngyilkos?
Az öngyilkos élet és halál között lebeg.
9. Mit csinált a rendőrség a helyszinen?
A rendőrség megjelent a helyszinen.
10. Hol forgott a sebesült a merénylet után?
A sebesült a merénylet után veszedelemben forgott.
11. Mit talált a rendőrség a helyszinen?
A rendőrség a helyszinen a tolvaj hült helyét találta.
12. Mibe bukott a tettes a rendőrségnek?
A tettes a rendőrségnek a cellájába került.

— **Leégett petróleum gyár.** *Pardubitz*ból jelentik: A Fantó féle petróleum gyárban a tüzet még az éj folyamán sikerült a kádárműhelyre, a raktárakra és az expedició épületére lokalizálni. Eddig 21 tartály gépolaj, 20 kocsi petróleum és olaj és 150 hordó benzin égett el. Az igazgatósági épületet és a hordórészletet megmentették. A kár még ismeretlen, de biztositás folytán megtérül.

— **Gyilkos parasztok.** *Krakkóból* jelentik: A közeli Blorzanow faluban 4 parasztot megölte Moroz János csendőrőrszemélyt. A csendőrtiszt civakodáson érte a parasztokat, egy korcsmába vezette őket s feljegyezte nevüket. Bosnyolt lesből rátámadtak, kiragadták kezéből kardját s ezzel 30 szurást ejtettek rajta. Erre a holttest lábaikkal taposták s elrejtették a burgonyaföldben. Az egyik tettest letartóztatták.

... egy hajónaszadon. *London*-ból jelentik: Az A/9. számu tenger alatt járó naszád legénysége a naszádnak Portlandból Doverbe folytatott utján gázömlés folytán a megfulás veszélyének volt kitéve. A parancsnoki toronyban tartózkodó tisztek ugy vették észre a szerencsétlenséget, hogy a hajó nem müködött a parancsok szerint. Mikor erre a tisztek a hajó alsó részébe mentek, az egész legénységet eszméletlen állapotban találták. Az egyik hadnagy élete veszélyeztetésével megállitotta a gépet és ezzel megakadályozta a gazolin további kiömlését. Erre azonban önmaga is elájult. Mikor a naszádot kisérő cirkáló észrevette ennek hátramaradását, csónakokat küldött, amelyeken az eszméletlen legénységet a cirkálóra vitték. Négy ember élet-halál között lebeg.

— **Földomlás.** *Joredából* (Dalmácia) jelentik: *Villanova* községnél földomlás történt, amely nyolc házat elpusztitott. Egy hat tagból álló család és két más ember meghalt.

— **Láng testvérek kerthelyiségében** szombattól kezdve mozgófényképekben látható lesz a *bécsi császárjubileum*. A kép 900 méter hosszu és háromnegyed óráig tart. Bécsben csak három nappal ezelőtt mutatták be ezt a szerfölött érdekes képet és Láng testvérek nagy áldozatok árán már is beszerezték azt, hogy vendégeiknek élvezetet nyujtsanak.

— **Molypusztitó és rovarpor** legjobb minőségben Vojtek és Weisznál Aradon. 191.

● A kiválé bőr- és köhögős gyógyforrás ●

SALVATOR

vese- és hólyagbajoknál, kőszvénynél, cukorbetegségnél és hurutos bántalmaknál kitünő hatásu.
Természetes vasmentes savanyuvíz.
● Kapható ásványvizkereskedésben vagy a Szinyo-Lipócz Salvator-forrás Vállalatnál Budapest, V. Rudolfrakpart 5. ●

1801

KOZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az *Aradi Közlöny* távirati tudósitása. —

Budapest, julius 15.

Amerika háromnyolcaddal olcsóbb, 15 ezer mm. 15 fillérrel olcsóbb.

Az árak 50 kilónként számitva:

	Déli sárlat	2 órai sárlat
Buza októberre . .	11.05—11.06	11.00—11.01
Zab októberre . .	8.30—8.31	8.27—8.28
Rozs októberre . .	9.34—9.35	9.31—9.32
Tengeri májusra .	7.42—7.43	7.41—7.42
Tengeri juliusra .	7.51—7.52	7.57—7.58

Zárul 5 órakor:

Utótőzsde államvasut 697.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Julius 15. —

Magyar elsőrendü: Oreg nehéz páronként 400 kilogrammon felüli sulyban ——— fillérig; közép páronként 300—400 kilogrammig terjedő sulyban ——— fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felüli sulyban 127—129 fillérig; fiatal közép páronként 251—320 kilogrammig terjedő sulyban 129—131 fillérig; könnyü páronként 250 kilogrammig terjedő sulyban 133—137 fillérig.

Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogrammon felüli sulyban ——— fillérig; közép páronként 240—260 kilogrammig terjedő sulyban ——— fillérig; könnyü páronként 240 kilogrammig terjedő sulyban ——— fillérig.

Sertéslétszám: Julius hó 12. napján volt készlet 38,511 darab, julius 13. napján fölhajtatott 07 darab, julius 13. napján elszállittatott 418 darab, julius 13. napjára maradt készletben 38.189 darab.

A hizott sertés üzlet irányzata: változatlan.

IDEGENEK ARADON.

— Julius 15. —

Fehér Kereszt szálloda. Braun Antal utazó Bécs. — Strausz Zsigmond utazó Bécs. — Kremert Rudolf utazó Bécs. — Löbl Arnold utazó Prága. — Szabó János müépitész Budapest. — Sódar Ignác utazó Budapest. — Füredi Antal kárbecslő Budapest. — Hönig László utazó Budapest. — Klár Rezső honvédhadnagy Arad. — Magyar István ügyvédjelölt Szeged. — Olti Mózes állami fögimnáziumi tanár Nagyszalonta — Sarkadi Aladár szinész és neje Budapest. — Hegyi Lajos utazó Budapest. — Adler Armin utazó Budapest.

Központi szálloda. Káldy Gyula orvos Borosjenő. — Südy Gyula gazdatiszt Nagyzombor. — Müller Nesztor utazó Budapest. — Kugler Viktor honvédfőhadnagy Orsova. — Bernáth Miklós utazó Nagyvárad — Faludy Sándor utazó Budapest — Reitz Andor gyárigazgató Szeged. — Gombos Ferenc kiadó Kolozsvár. — Szabó Frigyes kereskedő Nagyenyed — Martonny Elek lelkész Stössel. — Garai István és családja — Gneburán Manó körjegyző Hernadvécse. — Balogh Dezső utazó Budapest. — Gutori Földes Béla uradalmi intéző Nagyvárad.

Vass szálloda Figdor Lipót utazó Pécs. — Fischer Miksa hivatalnok Budapest. — Kanitz Emil utazó Budapest. — Herczegh Arnold utazó Budapest. — Heuffel Sándor mérnök Budapest.

Pannonia szálloda. Frind József utazó Bécs. — Farkas Titusz tanitó Pleskuca. — Nemes Ede százados Selmecbánya. — Mangra Vazul püspök Nagyvárad. — Petrich Kálmán dr. ügyvéd Szabadka. — Arany Ferenc magánzó Lugozó. — Erkstein Gyula utazó Budapest. — Lubermann Sándor utazó M.-Sziget. — Csaplár András Eszék.

NYÁRI SZINHÁZ.

Csütörtök, 1908. évi julius hó 16-án:

Sarkadi Aladár, a Vigszinház tagjának fellépésével:

A drótostót.

Nagy operette előjátékkal, 2 felvonásban. Irta: Leon Viktor. Forditotta: Ruttkai György és Mérei Adolf. Zenéjét szerzette: Lehár Ferenc.

Az előjáték személyei:

Blácsek Milos	Belinski.	Zsuzska	Benkő Gizi.
Milos, fia	Benkő Józsi.	Jankó	Peregi M.
Vojtek, drótos	Ladiszlai J.	Pfefferkorn	Leövei Leo.
Babuska, neje	Lászi Etel.	Vaklavek	Kulcsár L.

A darab személyei:

Günther	Sarkadi A.	Milos, káplár	Hunyadi J.
Micí, leánya	Zalai Margit.	Crobl	Mártonfi R.
Jankó	Faludi K.	Streckenberg	Delly Aajos
Pfefferkorn	Leövei Leo.	Ormester	Várnay Jenő.
Zsuzska	Rontai B.	Czinczér	Ujj Kálmán.

Kezdete 8 órakor.

URÁNIA SZINHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadságtér mellett.)

A mai naptól fogva szinházunkban kizárólag oly képek kerülnek bemutatásra, melyek még sehol nem játszattak.

Teljesen uj müsor. Válogatott ujdonságok.

Müsor 1908. julius hó 16-án, csütörtökön:

1. Pierot anyja. Dráma. — 2. A tetszhalott kutya. Humoros. — 3. A kis hős. Eredeti történet. — 4. Asitási pirulák. Bohózat. — 5. Büntett és bünhődés. Dráma. — 6. Miért duzzog az asszony. Humoros. — 7. Varázs köpeny. Bohózat. — 8. Szétfoszlott remények. Megkató életkép.

Minden előadás alatt katonazene játszik. — Cukrászda.

Előadások: Este 7 órától 11 óráig.

Az előadásokra bármikor be lehet menni.

Helyárak: I. hely 1 korona, II. hely 80 fillér, III. hely 60 fillér, IV. hely 40 fillér és V. hely 20 fillér.

NYILTTER.*

Szépitő-kúrát

végezhet mindenki otthonában, ha egy Dr. JUTASSY-féle készletet beszerez. Ilyenek:

Bőrápoló-készlet a normális, ép, tiszta arcbőr szépségének ápolására és megőrzésére; száraz, sömörös, durva, hámló, feszülő, viszkető, hervadó bőrre; ráncok és libabőr ellen.

Bőrgyógyitó-készlet fényes, zsiros, pórusos, aknés (mitesseres), pattanásos (vimmerlis), eres, vörös arc, vörös orr, vörös kéz, fagyási foltok és izzadás ellen.

Bőrtisztitó-készlet elsárgult, lebarnult, napsütött arcok fehéritésére, szeplő és májfolt ellen.

Bőrhámlasztó-készlet lencsefoltok, tag pórusok, pattanásnyomok, rózsapattanás (rosacea), bőrkeményedés, borvirág, himlőhely és sebhely ellen.

Hajgyógyitó-készlet hajkorpa, hajhullás ellen s a kopaszodás megakadályozására.

E készletek fel vannak szerelve a megfelelő szappannal, a szükséges kozmetikai eszközzel és szerekkel, melyeknek biztos hatását 1892. óta ezer és ezer arcon tapasztaltuk s a melyeknek ártalmatlanságáról az intézet főorvosa, **Jutassy József dr.** kozmetikus bőrgyógyász, egészségtanár kezeskedik, kinek receptjei szerint a szerek készülnek. A kimerítő használati utasitás alapján mindenki sikerrel kezelheti önmagát azon szépséghibája ellen, melynek megfelelő készletet beszerez. Jutassy dr. **„Szépségápolás“** cimü könyve minden készlethez mellékelve van. 5026

— **Minden egyes készlet ára 5 korona.** —

Készíti és elárusitja személyesen vagy posta utján

Kozmetikai Gyógyintézet elárusitó osztálya

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 4. 1. emelet.

Kapható vagy megrendelhető az intézeten kivül minden gyógyszertárban. — Főraktár: **Török József gyógyszertára Budapest, VI. kerület, Király-utca 12. szám.**

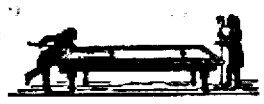

Hartmann János

Aradon, Kazinczi-utcza 11. sz. alatt.

Tekeasztal, dákók, golyók és különlegességi kávéház berendezési cikkek készitési

műhelye.

Szakképzettségemet a párisi legelső és legnagyobb gyárban szereztem. Teke-asztalok behuzását a legujabb saját szisztém szerint behuzok ragasztás nélkül, a melyeken a golyók ugrása elő nem fordulhat. Meghivásra bárhova a vidékre is elmegyek, saját szöveteimmel.

Műhelyből kikerült árukért, különösen a dákók egyenességéért egy teljes évig jótállok.

Ismét eladóknak nagy árengedmény.

Használt golyókat veszek és cserélek.

Gyors és pontos kiszolgálásért kezeskedem.

Saját francia gyártmány szerint készült dákók óriási választékban 2 k.-tól 100 kor.-ig. Régi ócska tekeasztalokat ujjáalakitok s becserélek.

Nagy raktár kész billiárdokban! Olcsón kapható legujabb fordithatö Elipsis Billiárd. 741

Telefon 688.

FISCHER ÁRMIN

szobafestő és mázoló

Vörösmarthy-utca 3.

A legegyszerübbtől a legdiszesebb kivitelig elvállal munkákat ugy helyben, mint vidéken. 1905

Sirolin

Szedd az ördöget és a tudatlyt, megvetheti a hörgőket, vérszívókat, éjjeli izzadást.

Tüdőbetegségek, köhögés, szamárköhögés, skrofulozis, influenza

ellen számtalan tanár és orvos által mondta ajánlva.

Miután érvénytelen utánzatokat is kínálnak, kérjen mindenütt „Roche“ eredeti csomagolást.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Svájc)

„Roche“

5051

APRÓ HIRDETÉSEK.

Akinek

ismeretség hiján

házastársra, nevelőre, üzletvezetőre, könyvelőre, segédre, lapánra, gazdatisztre, kulcsárra, vincellérre, kertészre,

kulcsárra, gazdasszonyra szakácsnőre, szobaleányra, házi- vagy, irodaszolgára, pénzbeszedőre házmesterre, stb.-re van szüksége,

Aki

bérbeadni kivan

birtokot, házat, vadászterületet,

halászatot, telket, kocsit, lovat,

Aki

eladni kivan

futóst, szongorát, borit, gyümölcsöt, gabonát,

üzletet, műhelyt, lakást stb.; vagy

Aki

mindezeket vétel vagy bérbevétel czél jából keresi;

Aki

valamely állást betölteni kivan: legbiztosabban ér czélt, ha az

„ARADI KÖZLÖNY"

kis hirdetési

rovatát használja.

Elköltözés végett

egész uj fekete hintó és egy sárga nyitott kocsi minden elfogadható áron eladó. Szabady gyógyszerész, Mezőkovácsháza. 2494

Egy jó házból való

4 polgárit végzett, jó erkölcsü fiu mint tanuló felvétetik Weinberger Ferenc ékszerésznél Arad, Fischer Eliz-palota.

A Dezső-utca 5b. sz. ház

szabad kézből eladó. Értekezhetni a tulajdonosnál ugyanott. 2447

Eladó

egy szép fekvésü szőllő a motorállomás közelében, 3700 tőkés, termőképes, elköltözés miatt jutányos áron azonnal eladó! Bővebb tudakozódás Veres Rezső, faraktárnok, Paulis. 2487

Az aradi turista egyesület

Arad-Hegyaljai uthálózatának térképe. Automobilosok, kerékpárosok és turisták használatára 50 fillér leszállitott áron kapható Ingusz I. és Fia könyvkereskedésében Aradon. Telefon 517. 201

Pörkölt szalonna,

légenszáritott, oldalankint 35—60 kg. nehéz, kapható Rauchbauer Nándornál, Ujszentannán. 1991

Gyakornok!

ki már irodai teendőkben jártas, azonnali belépésre kerestetik. Ajánlatok sürgős „jeligére" a kiadóhivatalba intézendők.

Minden ujdonság

azonnal több példányban kapható 80,000 kötetes kölcsönkönyvtáramban, heti 8 filléres kölcsöndij ellenében. A könyvek ujak és tiszták. Terjedelmes jegyzékek vidékre is. Zenemü kölcsönző intézet. Kerpel Izsó könyv és papirkereskedése, Aradon. 212

Gyakorlott könyvelőnő,

gépiróno és irodistanő állást keres cim a kiadóhivatalban.

Nyomdánkban

2 középiskolát végzett

fiu

tanulónak

fizetéssel felvétetik.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

20564—1908.

Pályázati hirdetmény.

Az aradi zenedében a város közönsége által betöltendő kedvezményes helyek közül kettő üresedésbe jövén, annak betöltésére ezennel pályázatot hirdetünk.

A pályázati kérvények f. é. augusztus hó 15-ig a város polgármesteréhez nyujtandók be.

Arad, 1908. julius hó 11-én.

A városi tanács.

20361—1908. sz.

Hirdetmény.

Gróf Réichenbach-Lessonitz Vilmos által rokkant tengerészek segélyezésére létesitett alapitványra.

A trieszti cs. és kir. tengerész kerületi parancsnokság pályázatot hirdet a fent nevezett alapitvány jövedelméből 1908. évi január hó 1-től számitandólag adományozandó egy, évi 200 korona segélydij élvezetével járó alapitványi helyre.

Ezen alapitványra első sorban az 1864-ik évi május 9-iki helgolandi tengeri ütközetben rokanttá vált tisztek, valamint az ugyanezen alkalommal elesett tisztek özvegyei és árvái, ilyenek hiányában valamely későbbi tengeri ütközetben rokanttá vált tisztek illetőleg ezek özvegyei és árvái birnak igénynyel.

Felhivatnak tehát az igényjogosultak, hogy a szükséges igazoló okmányokkal felszerelt pályázati folyamodványukat folyó évi augusztus hó 15-éig a trieszti cs. és kir. tengerész kerületi parancsnokságnál nyujtsák be.

A folyamodó szegénységi, vagy helyhatósági bizonyitványnyal tartozik igazolni, hogy vagyontalan szegény és segélyre szorul.

Fenti határidőn tul elkésve beérkező folyamodványok nem vétetnek figyelembe.

Arad, 1908. julius hó 11-én.

A városi tanács.

TELEFON 151. SZ.

ARADI NYOMDA
RÉSZVÉNY TÁRSASÁG
KÖNYVKÖTÉSZETE
Arad és czentái vasutak palotája.

RENDELJÜK A LEGJOBBAKNAK MÉG
PENZEL FELSZERELT
KÖNYVKÖTÉSZETÜNKET,
HOL A LEGEGYSZERŰBB MEGRENDELÉSTŐL
FOGVA A LEGFÉNYESEBB KIÁLLITÁSIG
DISZKÖTÉSEKET KOLYAN MÁSZTUNK.

DISZMŰMUNKÁK
MONTIROZÁSOK
IRÓMAPPÁK.

DISZDOBOZOK
FÉNYKÉPTARTÓK
AMATŐR KÖTÉS.

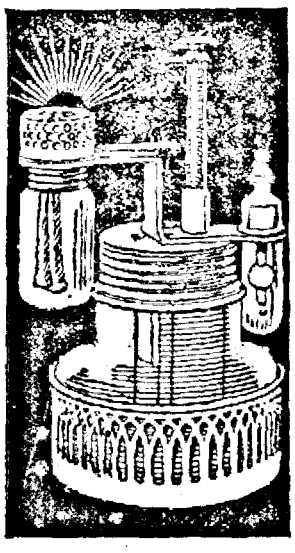

Nem kell többé gyufa se gyertya a házban!

Világszabadalom!

„Viktoria“ villamos öngyujtó készülék! Disze minden asztalnak! Éjjeli lámpa helyett is használható! Egy nyomás által megvilágitja a szobát! Csak egyszer egy évben kell megtölteni. A belevaló sav 50 fillérért mindenütt kapható, de mi is küldhetjük!

Elegáns nikkelezett kivitelben 8 koronáért utánvét mellett küldi a

„Külföldi Ujdonságokat Terjesztő Vállalat“

Budapest, VII. Dembinszky-utcza 28. szám.

Aradon kapható kizárólag KALMÁR JÓZSEF villanyszerelőnél, Salacz-utcza 2. szám.

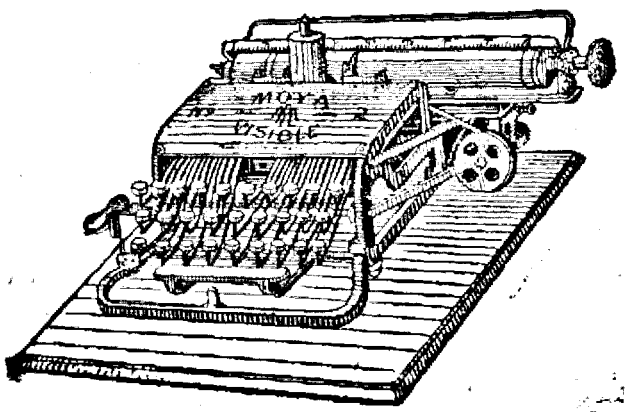

Már nem drága az irógép!

„Moya“ elsőrendű irógép csak

200 korona.

csekély részletfizetésre 20%-al drágább. Látható irás, erős billentyükkel, a legfinomabb angol acélból. Az angol ipar remeke. Mindenki egy napi gyakorlat után feltünő gyorsan ir rajta. Irodáknak, hivataloknak, kereskedőknek stb. nélkülözhetetlen.

Kivánatra utazóink által eredetileg bemutatjuk. Kezelése egyszerü. Nem romlik. 3 évi jótáliás.

Külföldi Ujdonságokat Terjesztő Vállalat

irógép osztálya

Budapest, VII. Dembinszky-utcza 28.

A gázlángok magától gyuladnak!

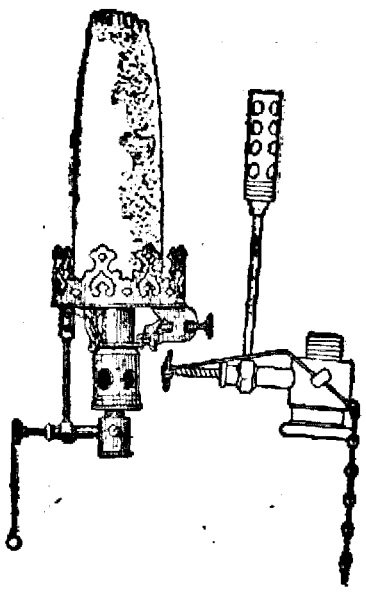

FIDIBUS villamos gázöngyujtó, mely a korona (Brenner) alá lesz srófolva és a **kiálló gomb megnyomása**, vagy magas helyen a **lánc meghuzása** által azonnal gyujt. Óriási előnye, hogy **nem a láng felett van**, igy a készülék nem ég ki soha, mert a gyujtó része a **gyujtás után hideg marad.**

Esztergályozott rézből 2.50 korona utánvét mellett küldi a

Külföldi Ujdonságokat Terjesztő Vállalat:

Budapest,

VII., Dembinszky-utca 28.

Hat darab vételnél bérmentve.

Aradi nyomda részvénytársaság könyvnyomdája. Nyomatott Kurzweil János és Társa budapesti festékgyárának festékével.